

Rikspolisstyrelsens författnings- samling

ISSN 0347-545X

Utgivare: chefsjuristen Lotta Gustavson

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen¹;

beslutade den 23 april 2009.

RPSFS 2009:13

FAP 551-3

Utkom från trycket
den 1 juni 2009

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 kap. 1 §, 2 kap. 3 § femte stycket, 2 kap. 5 § andra stycket 6 b, 4 kap. 5 § andra stycket, 5 kap. 2 §, 5 kap. 7 §, 8 kap. 2 § andra stycket, 9 kap. 1 § andra stycket, 9 kap. 2 § och 17 kap. 4 § vapenförordningen (1996:70) och meddelar följande allmänna råd.

Innehållsförteckning

1 kap. Författningsbestämmelser	5
2 kap. Inledande bestämmelser	5
Tillståndsplikt för skjutvapen m.m.	5
Godtagbara ändamål för innehav av skjutvapen.....	6
Udda ändamål.....	7
Skjutvapens lämplighet	7
3 kap. Tillstånd att inneha skjutvapen.....	8
Bosättning	8
Allmänna lämplighetskrav.....	8
Ålderskrav	9
Sammanslutningars vapeninnehav	10
4 kap. Behov av skjutvapen för jakt m.m.	11
Allmänt.....	11
Jägarexamen	11
Jaktmarker	13
Vapengarderob för jaktvapen	13
Vapenanpassning.....	14

¹ Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssektorns tjänster (EGT L 204, 21.7 1998, s. 37, Celex 398L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 5 augusti 1998 (EGT L 217, 5.8 1998, s. 18, Celex 398L0048).

Enhandsvapen för jakt m.m.	14
Salongsgevär.....	15
Luftgevär	16
5 kap. Behov av skjutvapen för målskjutning	16
Allmänt	16
Krav på skjutskicklighet m.m.	17
Vapengarderob för målskjutningsvapen	17
Synnerliga skäl.....	18
Helautomatiska skjutvapen	19
Svartkrutsvapen	19
Kolsyre-, luft- och fjädervapen	19
Armborst	20
Privata vapen av samma typ som tjänstevapen	20
6 kap. Behov av skjutvapen i övriga fall	20
Start- och signalvapen.....	20
Vapen hos museer.....	21
Vapen för skyddsändamål.....	21
Vapen för samlingsändamål.....	22
Vapen med huvudsakligt prydnads- eller särskilt affektionsvärde.....	25
Tillståndspliktiga vapendelar	25
7 kap. Tidsbegränsade tillstånd	26
8 kap. Tillståndsbevisets innehåll m.m.....	27
En innehavare – ett tillstånd.....	30
9 kap. Vapenärendesystem m.m.	30
Allmänt	30
10 kap. Förvärv av ammunition.....	30
Allmänt	30
Förvärv av ammunition genom ombud	31
Ammunitionstillstånd.....	31
11 kap. Duplettbevis.....	31
12 kap. Tillstånd till in- och utförsel av skjutvapen eller ammunition	32
Införsel.....	32
Utförsel	33
Utförselhinder	33
Transitering.....	34
Nordisk polis transitering av skjutvapen.....	34
13 kap. Handel med skjutvapen.....	35
Tillståndsprovning	35
Kunskapskrav	35
Ordentlighet och pålitlighet	35

Yrkesmässighet	36
Inköps- och försäljningsförteckning	36
Polismyndighetens årliga uppgiftsskyldighet	37
Auktionshandel	37
Kommissionshandel	37
Helautomatiska skjutvapen	37
14 kap. Skjutvapen i dödsbo och konkursbo	38
15 kap. Utlåning av skjutvapen	39
Allmänt	39
Lånetillstånd	40
Utlåning till den som har fyllt 15 år	40
Enhandsvapen och helautomatiska vapen	41
Vapenhandlares utlåning	41
Hinder mot utlåning	41
16 kap. Ändring, reparation och skrotning av skjutvapen	42
Ändring	42
Reparation och översyn	42
Skrotning	43
Varaktigt obrukbara vapen	44
17 kap. Förvaring m.m. av skjutvapen och ammunition samt transport av skjutvapen	44
Förvaring av vapen och ammunition	44
Säkerhetskåp m.m.	45
Förvaring under förflyttning m.m.	46
Förvaring under transport i övrigt	48
Förvaring i samband med jakt eller tävling	48
Vapen på allmän plats m.m.	48
Särskilda förvaringsvillkor	49
Förvaring i dödsbo och konkursbo	49
Förvaring hos annan	50
Kontroll av förvaring	51
18 kap. Omprövning av tillstånd m.m.	52
Återkallelse	52
Erinran	55
Återkallelse av tillstånd till handel	56
Polismyndighetens beslut	57
Omhändertagande	57
19 kap. Anmälan enligt 6 kap. 6 § vapenlagen	58
20 kap. Inlösen av skjutvapen och ammunition	58

21 kap. Undantag	59
<i>Bilaga 1</i>	
Sammanlutningars vapeninnehav	61
<i>Bilaga 2</i>	
Krav på skjutskicklighet	62

1 kap. Författningsbestämmelser

1 § Bestämmelser om bl.a. förvärv, innehav och införsel till riket av skjutvapen och ammunition finns i vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70). Bestämmelser om ammunition finns även i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor och i förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor. I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) finns bestämmelser om bl.a. skjutvapen och ammunition som får användas vid jakt. Regler om utförsel av skjutvapen och ammunition ur landet finns i lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Bestämmelser om Tullverkets uppgiftsskyldighet finns i förordningen (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel eller utförsel av skjutvapen. Kronofogdens anmälningsskyldighet regleras i utsökningsförordningen (1981:981).

I förordningen (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. finns bestämmelser om skjutvapen och viss annan farlig materiel som innehas av myndigheter under regeringen.

2 kap. Inledande bestämmelser

Tillståndsplikt för skjutvapen m.m.

Allmänna råd

Av 1 kap. 4 § b vapenlagen (1996:67) följer att alla skjutvapen, oberoende av om de tillverkats före eller efter år 1890, är tillståndspliktiga om vapnen är avsedda för gastäta enhetspatroner. Med enhetspatron avses en patron där kula eller hagel tillsammans med patronhylsan och en driv- eller tändsats bildar en enhet. Med en gastät patron avses en patron som är självtätande i patronläget vid avfyring och förhindrar krutgas att tränga ut bakåt.

Tillståndsplikt

I det följande ges exempel på föremål som det krävs tillstånd att inneha:

1. Alla skjutvapen, oberoende av tillverkningsår, som är avsedda för ordinär kul- eller hagelammunition med central-, kant- eller stiftantändning samt elektrisk tändning.
2. Obrukbara vapen, som i brukbart skick skulle räknas som skjutvapen.
3. Kopia av äldre vapen, där kopian har tillverkats år 1890 eller senare och som vid tillverkningen hade en konstruktion som medför att vapenlagens regler blir tillämpliga.
4. Tårgaspistol, -revolver, -gevär, -spray eller andra tårgasanordningar, som är avsedda för självförsvar.

5. Elektriska impulsgivare, elpistoler och andra anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva en person eller tillfoga en person smärta.
6. Stomme till pistol eller revolver. Med stomme avses den del av en pistol eller en revolver som återstår när pipan och manteln respektive pipan och trumman har tagits bort. Avsaknaden av smärre detaljer av mindre betydelse för stommen bör inte hindra att den anses som tillståndspliktig.
7. Växelsats, trumma, slutstycke och slutstyckshuvud.
8. Låda till gevär. Med låda avses den metallkonstruktion eller motsvarande på geväret som avses bära pipa och slutstycke och som kan innehålla avfyrningsmekanism. I hagelgevär går lådan vanligen under benämningen baskyl. Avsaknaden av smärre detaljer av mindre betydelse för lådan bör inte hindra att den anses som tillståndspliktig.
9. Armborststomme med avfyrningsanordning. Med avfyrningsanordning avses den mekanism i vapnet som dels håller strängen i spänt läge, dels svarar för att strängen släpps vid avfyrning.
10. Pipa och pipämne med räfflat lopp. Även slätborrad pipa med patronläge.
11. Instickspipa (reduceringspatron eller reduceringshylsa).
12. Ljuddämpare.

Ej tillståndsplikt

I det följande ges exempel på föremål som det inte krävs tillstånd att inneha:

1. Luft- eller fjädervapen som innehades före den 1 januari 1992 och som enligt äldre föreskrifter fick innehas utan tillstånd.
2. Start- eller signalvapen som före den 1 januari 1988 var tillståndsfria, om innehavaren hade vapnet vid denna tidpunkt.
3. Pil- eller slangbåge, innefattande även s.k. compoundbåge eller andra jaktpilbågar.
4. Vapenrepliker eller vapenattrapper som har en konstruktion som innebär att en projektil aldrig har kunnat skjutas ut ur vapnet.
5. Choketub.
6. Apport- eller burkkastare som inte kan användas som skjutvapen.
7. Salutkanon som inte kan laddas med gastäta enhetspatroner.
8. Rekylbroms och ljudriktare.

Vid tveksamhet om ett föremål omfattas av vapenlagens bestämmelser bör ett yttrande inhämtas från Statens kriminaltekniska laboratorium.

Godtagbara ändamål för innehav av skjutvapen

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 4 § vapenlagen får ett tillstånd att inneha skjutvapen meddelas endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart

ändamål. Det bör självfallet inte vara den enskildes subjektiva uppfattning som är avgörande för om behov av vapnet kan anses föreliggande utan en objektiv bedömning bör göras. Som godtagbara ändamål bör anses t.ex. jakt, målskytte, skydd, avlivning av fällfångade djur, samling, minne och prydnad.

Udda ändamål

Allmänna råd

Det kan finnas behov av att inneha ett vapen även för andra, s.k. udda ändamål. Enligt 2 kap. 5 a § vapenförordningen (1996:70) får tillstånd till innehav av vapen för skjutning för annat ändamål än jakt, målskytte, skydd eller avlivning av fällfångade djur beviljas om det finns synnerliga skäl och först efter det att ett yttrande har inhämtats från Rikspolisstyrelsen. Vid avgörandet bör Rikspolisstyrelsens yttrande tillmätas avsevärd tyngd.

Tillstånd för udda ändamål bör medges undantagsvis och endast om det föreligger starka skäl. Ändamålet bör framstå inte bara som klart legitimt, utan det bör också krävas att det är nödvändigt. Det bör därför i varje enskilt fall göras en bedömning av om det finns några godtagbara alternativ till att använda skjutvapen.

Med udda ändamål avses alltså ändamål som är mindre vanliga, exempelvis att vapen innehas för att

1. punktera gasbehållare vid eldsvåda,
2. testa eller utveckla produkter som t.ex. skottsäkra västar,
3. avliva tamboskap,
4. immobilisering (bedövning) av djur,
5. lånas ut för förevisning och skytte i samband med utbildning för jägarexamen eller
6. lånas ut av förälder till barn under 18 år i samband med jakt under uppsikt.

Skjutvapens lämplighet

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen får tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning meddelas endast om vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.

En restriktiv hållning bör gälla vid bedömningen av om ett skjutvapen är lämpat för sitt ändamål. För att kunna göra den bedömningen är det viktigt att sökanden har angett rätt modellbeteckning. I vissa fall kan det vara nödvändigt att vapnet eller en bild på vapnet inges till polismyndigheten för att en bedömning av vapnets lämplighet ska kunna göras. Vid behov av kompletterande upplysningar rörande vapnets lämplighet kan tillståndsmyndigheten inhämta upplysningar från respektive central skytteorganisation.

En grundläggande förutsättning för att ett skjutvapen ska anses lämpligt för jaktändamål är att vapnet dels, enligt Naturvårdsverkets

föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18), får användas för jakt dels att vapnet enligt vapenlagstiftningen kan anses lämpat för sitt ändamål. Ammunition laddad med röksvagt krut bör dessutom finnas att tillgå i handeln eller genom hemladdning i sådan omfattning att övningskytte med vapnet kan bedrivas i tillräcklig omfattning.

Vapen vars utförande är sådant att det i jakt- och målskattesammanhang inte går att uppnå samma precision som med ordinära vapen, bör anses som direkt olämpliga för jakt och målskytte. Vad nu sagts bör exempelvis gälla i fråga om korta vapen, vapen som saknar traditionell kolv eller som inte har för ändamålet lämpliga riktmedel, t.ex. militära närstridsvapen. Enhandsvapen med en pipplängd som understiger 2 ½ tum, dvs. 63,5 mm, är inte lämpliga för målskjutningsändamål. Även andra vapen kan, med hänsyn till sin konstruktion eller vikt, anses olämpliga för jakt eller målskytte.

3 kap. Tillstånd att inneha skjutvapen

Bosättning

Allmänna råd

Det finns inte något formellt krav på hemvist eller bosättning här i landet för att kunna erhålla tillstånd att inneha skjutvapen. Kravet på att en vapeninnehavare själv ska kunna ansvara för förvaringen av sina vapen bör emellertid i princip medföra, att endast den som är bosatt här i landet har möjlighet att få vapentillstånd. Om en person, som inte är bosatt i landet, men som tillfälligt vistas här, ansöker om tillstånd bör det dock vara möjligt om tillståndet begränsas till att gälla så länge sökanden avser att vistas här.

Det bör även uppmärksammas att kraven i 2 kap. 13 § vapenförordningen (1996:70) måste vara uppfyllda för att personer som är bosatta i ett annat land inom den Europeiska unionen i vissa fall ska kunna få vapentillstånd i Sverige.

Allmänna lämplighetskrav

Allmänna råd

En förutsättning för tillstånd till innehav av vapen bör vara att sökanden gjort sig känd som pålitlig, omdömesgill och laglydig. Brister han eller hon i något av dessa avseenden bör tillstånd inte meddelas. Den som begått ett sådant brott som påverkar lämpligheten att inneha skjutvapen bör inte meddelas tillstånd att inneha skjutvapen förrän en viss tid gått sedan brottet begicks. Tiden bör stå i relation till brottets svårhetsgrad.

En sökande som har gjort sig skyldig till ett brott med ett inte ringa inslag av våld eller hot bör inte meddelas tillstånd att inneha vapen. Under sådana omständigheter bör sökanden i vart fall inte kunna få

tillstånd förrän en avsevärd tid förflutit, i regel tre till fem år räknat från den dag då den brottsliga gärningen begicks.

En sökande som har gjort sig skyldig till ett så allvarligt brott mot jaktlagstiftningen att han dömts till fängelse, skyddstillsyn, villkorlig dom eller överlämnande till särskild vård bör i regel inte beviljas tillstånd förrän omkring fem år från den dag då gärningen begicks. Det samma bör gälla beträffande andra fall av kriminalitet där vapen kommit till användning. Synnerligen allvarlig brottslighet, t.ex. grovt rån, bör föranleda att tillstånd är uteslutet under ännu längre tid.

Är det fråga om lindrigare brott eller någon annan form av kriminalitet som bedöms vara diskvalificerande, kan ett tillstånd meddelas även om en kortare tid förflutit, i normalfallet dock minst två år från den dag då den brottsliga gärningen begicks.

En sökande som mer generellt eller regelbundet åsidosätter lagar eller förordningar bör inte meddelas tillstånd att inneha vapen. Detta bör gälla även om det är fråga om flera i och för sig mindre allvarliga brott eller förseelser, som inte medfört svårare påföljd än böter, men som tyder på en bristande respekt för gällande författningar.

För att få en uppfattning om sökandens skötsamhet i nykterhets-hänseende bör regelmässigt en kontroll göras i vägtrafikregistret. Den som har omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB), bör normalt inte ges tillstånd att inneha vapen förrän två år förflutit från dagen för det senaste omhändertagandet. Den som gjort sig skyldig till rattfylleribrott bör i normalfallet inte ges tillstånd att inneha vapen förrän minst tre år förflutit sedan gärningen begicks.

När det finns tecken som tyder på alkoholproblem hos en sökande bör, efter samtycke från denne, yttrande inhämtas från socialnämnden.

I vissa fall, exempelvis då det vid beredningen framkommer att sökanden av medicinska skäl kan antas vara olämplig som vapeninnehavare, kan det vara nödvändigt att låta sökanden styrka sin lämplighet genom ett läkarintyg.

Ålderskrav

1 § Enligt 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen kan den som är under 18 år i vissa fall få innehavstillstånd för vissa målskjutningsvapen.

Sökanden ska då visa att han eller hon har ett för sin ålder påfallande och varaktigt intresse för målskjutning, stor skjutskicklighet och goda utvecklingsmöjligheter i skyttekarriären om eget tillstånd att inneha skjutvapen meddelas. Att så är fallet ska styrkas genom ett intyg (s.k. skytteborgen) från styrelsen för den sammanslutning sökanden tillhör och grundas på en av styrelsen gjord noggrann prövning av sökanden.

Av intyget ska framgå vilka styrelseledamöter som har deltagit i beslutet och om avvikande mening förekommit. Intyget kan ha formen av ett protokollsutdrag. Ett intyg som utfärdats av styrelseledamot eller annan efter delegation från styrelsen ska inte godtas.

För att tillstånd till innehav av skjutvapen ska meddelas beträffande någon som inte fyllt 18 år bör mycket höga krav ställas på personlig lämplighet och mognad.

En elev som genomgår utbildning vid ett skyttegymnasium, naturbruksgymnasium eller yrkesutbildning inom jakt- och viltvård bör kunna meddelas tillstånd till innehav av jakt- eller målskjutningsvapen även om eleven inte uppfyller ålderskravet. Detta gäller särskilt för kolsyre-, luft- eller fjädervapen. Gäller ansökan annat jakt- eller målskjutningsvapen bör det krävas att det finns ett yttrande från rektor, studierektor eller gymnasiets skjutinstruktör.

Enligt 2 kap. 3 § första stycket 3 vapenförordningen krävs för tillstånd att inneha kulsprutepestol eller annat helautomatiskt vapen att sökanden har fyllt 20 år. Undantag får göras om det finns särskilda skäl. Ett undantag från ålderskravet bör kunna göras t.ex. när sökanden är en mycket framstående tävlingsskytt och tillhör åtminstone länseliten. För att styrka att så är fallet bör det i regel krävas ett intyg från en skyttefunktionär på regional nivå, med vilket avses skytteförbund, pistolskyttekrets eller sportskyttedistrikt.

Den för självständigt lån föreskrivna åldersgränsen, som är 18 år, bör i huvudsak gälla för tillstånd till innehav av jaktvapen. Åldersgränsen bör emellertid inte vara absolut. Ungdomar under 18 år bör således kunna få egna vapentillstånd under särskilda förutsättningar, t.ex. om den unge fyller 18 år i nära anslutning till jaktsäsongens början. Tillstånd att inneha skjutvapen bör inte ges till den som är under 15 år.

En väktare, som är fast anställd hos ett auktoriserat bevakningsföretag och som har till uppgift att utföra bevakning som anges i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (FAP 579-2) till lagen (1974:191) om bevakningsföretag och förordningen (1989:149) om bevakningsföretag, bör kunna meddelas tillstånd att som lån inneha vapen med ammunition i tjänsten när väktaren har fyllt 23 år.

Sammanslutningars vapeninnehav

2 § De sammanslutningar som får beviljas tillstånd att inneha skjutvapen anges i *bilaga 1*.

3 § En sammanslutning som ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen ska bifoga styrelseprotokoll över beslut om inköp av det vapen ansökan avser. I ansökan ska lämnas uppgift även om den plats där vapnet ska förvaras, förvaringsutrymmets beskaffenhet och vem som är ansvarig för förvaringen.

4 § Polismyndigheten ska regelbundet kontrollera vapenregistrets uppgifter om en sammanslutnings vapeninnehav och om den som ansvarar för sammanslutningens vapenförvaring.

Allmänna råd

Det är lämpligt att tillståndsmyndigheten årligen efter årsmötet infor drar protokoll beträffande styrelseval liksom uppgifter om antalet medlemmar som är skytteaktiva samt planerade övningar och tävlingar.

4 kap. Behov av skjutvapen för jakt m.m.**Allmänt***Allmänna råd*

Jaktlagen (1987:259), jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) innehåller bland annat bestämmelser om skjutvapen som får användas vid jakt. I föreskrifterna finns också bestämmelser om klassning av kulammunition.

Om en sökande som har kommunens uppdrag som s.k. skyddsjägare att hålla efter djur som vållar skada eller olägenhet, bedöms lämplig för uppdraget och har avlagt jägarexamen, bör tillstånd beviljas för innehav av det vapen som behövs för uppdraget. Avser tillståndet ett skjutvapen utöver det antal vapen som ingår i vapengarderoben bör ett villkor, att vapnet endast får användas för att på kommunens uppdrag som s.k. skyddsjägare hålla efter djur som vållar skada eller olägenhet, tas in i tillståndet. Inom område som omfattas av detaljplan får enligt 3 kap. 6 § ordningslagen (1993:1617) skjutning med eldvapen inte äga rum utan polismyndighetens tillstånd. Av plan- och bygglagen (1987:10) framgår vad som avses med detaljplan.

Vid behov av kompletterande upplysningar i frågor som rör jakt kan tillståndsmyndigheten inhämta upplysningar från Svenska Jägareförbundet regionalt (verksamhetsområde), i första hand vad gäller behov av vapnet samt vapnets lämplighet. I svårbedömda ärenden av principiell betydelse kan yttrande inhämtas från Svenska Jägareförbundet. Beträffande frågor om klassindelning av ammunition och andra frågor av teknisk eller principiell natur kan yttrande inhämtas från Naturvårdsverket.

Den svenska vapenlagstiftningen reglerar behov av vapen i Sverige. Vid bedömning av om behov föreligger för innehav av t.ex. ett jaktvapen bör därför i normalfallet hänsyn tas endast till det behov som föreligger här i landet.

Jägarexamen*Allmänna råd*

För tillstånd att permanent inneha eller låna jaktvapen, med undantag för enhandsvapen, krävs enligt 2 kap. 3 § första stycket 1 vapenför-

ordningen (1996:70) och 3 kap. 5 § vapenlagen (1996:67) att sökanden har avlagt jägarexamen. Bestämmelser om jägarexamen finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om jägarexamen (NFS 2005:4). Avlagt prov gäller utan tidsbegränsning. För jaktvapeninnehav ska enligt nämnda föreskrifter prov avläggas enligt följande.

Vapentyp	Prov
Vapen med hagelpipa/pipor	Teoretiskt prov Praktiskt hagelgevårsprov
Vapen med kulpipa/pipor i klass 2-4 samt för jakt tillåtna luftgevär	Teoretiskt prov Praktiskt grundprov/kulgevär
Vapen med kulpipa/pipor i klass 1	Teoretiskt prov Praktiskt grundprov/kulgevär Praktiskt högviltsprov

I varje län finns ett antal provbanor för jägarexamen. Vid varje sådan bana finns förordnade provledare. Jägarexamensprov kan endast avläggas för sådana provledare. De praktiska jägarexamensproven kan, med undantag för högviltsprov/kulgevär, avläggas endast på provbana. Högviltsprov/kulgevär kan inför förordnad provledare avläggas även på annan för klass 1 godkänd skjutbana.

Provledaren utfärdar ett intyg över ett avlagt prov. Huvudansvaret för registrering av avlagda prov i jägarexamen åvilar Naturvårdsverket. När ett komplett delprov har avlagts utfärdar provledaren ett jägarbevis försett med provtagarens fotografi.

Enligt övergångsbestämmelsen till vapenförordningen behöver den som innehade jaktvapen den 1 januari 1985 inte avlägga jägarexamen vid förvärv av vapen av samma vapentyp förutsatt att förvärv sker under den tid då det tidigare tillståndet gäller eller inom ett år från det att det upphört att gälla.

Undantag från kravet på jägarexamen får i särskilda fall medges av Naturvårdsverket.

I Naturvårdsverkets beslut den 11 november 1999, protokoll nr 9/99, om generell dispens i vissa fall, framgår vad som gäller för utländska jägare i fråga om undantag från krav på svensk jägarexamen.

Jaktmarker

Allmänna råd

Den som har avlagt jägarexamen behöver inte förete intyg om jaktmarker. Om inte särskilda skäl talar i annan riktning, bör kravet på behov av skjutvapen anses uppfyllt genom jägarexamen. Särskilda skäl kan vara t.ex. att ansökan avser specialvapen för deltagande i jaktsafari eller liknande. I sådana fall bör särskild dokumentation krävas och tillståndet tidsbegränsas. Även behov av enhandsvapen för grytjakt och jakt efter grävling med ställande hund samt särskilt avlivningsvapen för fällfångade djur bör särskilt motiveras genom redovisning av tillgång till jaktmark.

Vad som sägs i första stycket bör gälla även för den som tidigare erhållit vapentillstånd utan att ha avlagt jägarexamen.

Vapengarderob för jaktvapen

Allmänna råd

Den s.k. vapengarderoben omfattar sex skjutvapen för jaktändamål.

Den som nyligen har avlagt jägarexamen och som således ännu inte hunnit etablera några jaktvanor bör endast i undantagsfall meddelas tillstånd till innehav av fler än fyra vapen för jaktändamål.

Vid ansökan om fler än fyra vapen bör sökanden visa att behov föreligger. Kravet på den enskilde bör dock inte ställas alltför högt i detta hänseende. I normala fall torde det räcka med att sökanden på ett trovärdigt sätt kan motivera behovet med utgångspunkt från sina jaktvanor och sammansättningen av tidigare vapeninnehav. Finns det skäl att ifrågasätta någon uppgift bör sökanden föreläggas att styrka denna genom att ge in relevanta handlingar, såsom avtal om jakträtt, inbjudan till jakt, intyg från jaktlag eller dylikt. Prövningen bör grundas på en helhetsbedömning av sökandens behov.

För att få tillstånd till innehav av fler än sex jaktvapen krävs enligt 2 kap. 4 § vapenförordningen att sökanden har ett mycket kvalificerat behov. Tillstånd till innehav av fler än sex jaktvapen bör därför meddelas endast undantagsvis.

Ett skjutvapen byggs normalt upp runt en låda, baskyl, stomme, konsol eller liknande. Till denna ansluts regelmässigt såväl pipa, slutstycke som avfyringsanordning. Av 2 kap. 4 § vapenförordningen framgår att inte bara kompletta jaktvapen utan också stommar och lådor ska anses utgöra skjutvapen i vapengarderobens mening. Detsamma bör gälla beträffande andra vapendelar med motsvarande funktion t.ex. baskyl, konsol eller liknande. Detta innebär att ett vapen som ingår i vapengarderoben, t.ex. genom pipbyte, kan ändra karaktär från hagelvapen till kombivapen utan att antalet vapen i garderoben förändras.

Den som redan innehar vapen för jakt och som önskar byta ett av vapnen bör inte, även om antalet vapen för jakt överstiger sex stycken, åläggas att särskilt styrka sitt behov av det nya vapnet om det är av samma typ som det tidigare innehavda vapnet. Är det gamla tillståndet tidsbegränsat bör dock det nya tillståndet tidsbegränsas till den tid som återstår av den gamla tillståndstiden.

Vapenanpassning

Allmänna råd

Med vapenanpassning avses att en sökande anpassar sitt vapeninnehav till vapengarderoben och den jakt som han eller hon faktiskt bedriver. Har sökanden det antal vapen som vapengarderoben omfattar och föreligger det inte ett mycket kvalificerat behov för innehav av vapen utöver vapengarderoben, bör det för tillstånd till innehav av ytterligare vapen krävas att sökanden anpassar sitt tidigare vapeninnehav.

Enhandsvapen för jakt m.m.

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 6 § vapenlagen får tillstånd att inneha enhandsvapen meddelas endast om det finns synnerliga skäl. Enhandsvapen i kaliber .22 får användas för jakt i gryt eller med ställande hund. Närmare bestämmelser om detta finns i 12 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt.

För avlivning av fällfångade djur med enhandsvapen får även andra vapenkalibrar användas men behov av vapen i grövre kaliber än kaliber .22 bör anses föreligga endast i undantagsfall eftersom sådana vapen inte kan anses lämpade för ändamålet.

Enhandsvapen som innehas för jakt eller avlivning av fällfångade djur räknas inte in i antalet vapen i vapengarderoben.

Tillstånd till innehav av enhandsvapen för jakt eller avlivning innebär att vapnet får användas även för målskjutning.

Enskottsvapen

Tillstånd bör meddelas endast den som bedriver omfattande jakt eller fångst. Verksamheten bör dokumenteras och grytjakt, jakt efter i första hand grävling med ställande hund eller fällfångst bör ha bedrivits på egen eller upplåten mark under åtminstone tre jaktsåonger.

Det årliga resultatet av jakt eller fångst bör, för att verksamheten ska anses vara omfattande, uppgå till i genomsnitt minst fem större djur, t.ex. grävling, alternativt tio mindre, t.ex. mink, och enstaka större.

För att anses ha behov av ett vapen för grytjakt och jakt med ställande hund bör sökanden kunna styrka stadigvarande innehav av för respektive jaktform lämplig hund. Upplysning angående lämplig hund kan inhämtas från Svenska Jägareförbundet. Avser ansökan av-

livning av fällfångade djur bör uppgift inhämtas vilken typ av redskap som används samt på vilket sätt avlivning tidigare har skett.

Flerskottsvapen

Innehav av flerskottsvapen, revolver av SA-typ (Single Action, enkel aktion), bör kunna medges för den som bedriver jakt eller viltvård yrkesmässigt eller som styrker något annat mycket kvalificerat behov. Vid bedömning av om ett behov ska anses vara mycket kvalificerat bör inte enbart omfattningen av egen grytjakt eller fällfångst vara avgörande. Tillstånd att inneha flerskottsvapen av denna typ kan beviljas t.ex. för den som, utöver egen grytjakt eller fällfångst, styrker att han eller hon i betydande omfattning tas i anspråk för andra uppdrag än egna. Med uppdrag i betydande omfattning bör avses minst ett tiotal sådana per år.

Enhandsvapen, oavsett kaliber, bör inte anses lämpliga vid eftersök och avlivning. Lämpligt vapen vid t.ex. eftersök och avlivning av vildsvin kan i stället vara exempelvis halvautomatiska hagelgevär.

Enligt 2 kap. 6 § vapenlagen ska tillståndet begränsas till att gälla i högst fem år om inte särskilda skäl talar emot det.

Den som innehar ett flerskottsvapen för något annat ändamål än jakt, t.ex. målskjutningsvapen i kaliber .22, och som har behov av att använda vapnet även för jakt eller avlivning av fällfångade djur bör kunna medges det, om kraven i övrigt för tillstånd att inneha enskottsvapen för jakt eller avlivning uppfylls.

Tillstånd för jakt- eller avlivningsändamål bör dock inte meddelas för enhandsvapen av halvautomatisk typ eller DA-typ (Double Action, dubbel action) även om sökanden innehar ett sådant tidigare för målskjutning.

Salongsgevär

1 § Med ett salongsgevär ska avses ett enskottsgevär i klass 4 med kaliber .22 (5,6 mm) och med en vikt som i originalutförande understiger 2,5 kilo.

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 5 § 2 vapenförordningen bör behov att inneha salongsgevär anses föreligga endast för avlivning av fällfångade djur. Den som med fälla avsedd för levandefångst bedriver fångstverksamhet i viss omfattning och som inte innehar ett lämpligt skjutvapen för avlivning bör kunna ges tillstånd att inneha ett salongsgevär för detta ändamål.

Ett salongsgevär som innehas för avlivningsändamål bör inte räknas in i antalet vapen i vapengarderoben.

Allmänna råd

Luftgevär får användas vid jakt under de förutsättningar som sägs i 20 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt. Av tredje stycket framgår vilka bestämmelser som gäller för att få använda luftgevär för skyddsjakt.

5 kap. Behov av skjutvapen för målskjutning**Allmänt***Allmänna råd*

Av 2 kap. 3 § vapenförordningen (1996:70) framgår, att en sökande ska vara aktiv medlem i en skytteförening eller motsvarande organisation för att få tillstånd till innehav av målskjutningsvapen. För att ett behov att inneha skjutvapen för målskjutning ska anses föreligga bör målskjutningen i allmänhet äga rum i regi av en sådan sammanslutning (huvudorganisation) som anges i *bilaga 1* eller en sammanslutning (distriktsorganisation eller förening) som är ansluten till och driver verksamhet enligt det reglemente som gäller för någon av de sammanslutningar (huvudorganisationer) som anges i bilagan eftersom dessa är godkända utifrån bl.a. aktivitets- och säkerhetssynpunkt.

Det bör också krävas att sökanden är aktiv medlem i en sådan godkänd sammanslutning samt att denna, inom ramen för sitt reglemente, bedriver skytte med sådana vapen som ansökan avser. Det bör observeras att t.ex. en förening kan vara ansluten till fler än en godkänd sammanslutning.

Målskjutning bör bedrivas i ordnade former, företrädesvis i regi av en skyttesammanslutning. Sökanden bör ha varit aktiv medlem under minst de sex senaste månaderna innan tillstånd beviljas och under denna tid regelmässigt ha deltagit i organisationens skjutningar. Generellt bör gälla att sammanslutningen, inom ramen för sitt reglemente, bedriver skytte med ett sådant vapen som ansökan avser samt ha tillgång till en godkänd skjutbana. Dessa förhållanden bör intygas av föreningens styrelse eller, efter delegation, av föreningens ordförande eller sekreterare.

Angående krav på särskilt intyg för en sökande som är under 18 år, se 3 kap. 1 §.

Tillstånd att inneha vapen för användning på enskild skjutbana kan meddelas under förutsättning att vederbörande har fått tillstånd av polismyndigheten enligt 3 kap. 6 § ordningslagen (1993:1617) och verksamheten anmälts till kommunal nämnd enligt 21 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Olika tävlingsgrenar kan ställa skilda krav på vapen i fråga om riktmedel, avtryck, vapenvikt, ammunition, kolvutformning, balans

m.m. En omställning av ett vapen från tävling till tävling är inte alltid möjlig och inte heller lämplig från säkerhetssynpunkt. En mycket framstående målskytt med en aktiv tävlingsverksamhet utöver klubbtävlingar bör kunna meddelas tillstånd till innehav av fler än ett vapen för samma användningsområde (klass, gren eller motsvarande) även om vapnet är av samma typ och kaliber. I tveksamma fall bör yttrande inhämtas från vederbörande länsorganisation eller skytteförbund.

När tillstånd ges till innehav av flera vapen måste förvaringsfrågan uppmärksammas särskilt. I vissa fall kan det bli nödvändigt att meddela särskilda villkor för förvaringen enligt 2 kap. 5 § och 5 kap. 5 § vapenlagen (1996:67).

Krav på skjutskicklighet m.m.

1 § De krav på skjutskicklighet som gäller för tillstånd till innehav av målskjutningsvapen framgår av *bilaga 2*.

Allmänna råd

Allt fler skyttesammanslutningar har infört krav på innehav av s.k. Grönt kort för att få delta i sammanslutningens skytteverksamhet. Innehav av Grönt kort innebär att man genomgått viss utbildning och avlagt prov beträffande bland annat bestämmelser som gäller vid vapeninnehav och praktiskt handhavande av skjutvapen. Innehav av Grönt kort är dock inte obligatoriskt för att tillstånd till innehav av skjutvapen ska meddelas.

2 § Ett kompetensprov för märke avseende enhandsvapen, med undantag av jaktvapen och effektbegränsade kolsyre-, luft-, fjäder- eller harpunvapen, har två års giltighetstid. Är intyget om avlagt prov äldre än två år ska sökanden åläggas att avlägga ett nytt prov.

Vapengarderob för målskjutningsvapen

Allmänna råd

Den s.k. vapengarderoben för målskjutningsvapen omfattar tio enhandsvapen eller åtta övriga vapen. För att få tillstånd till fler än tio enhandsvapen eller åtta övriga vapen för målskjutning krävs enligt 2 kap. 4 a § vapenförordningen att ett mycket kvalificerat behov föreligger. Tillstånd till innehav av fler än tio enhandsvapen eller åtta övriga målskjutningsvapen bör därför meddelas endast undantagsvis.

Ett skjutvapen byggs normalt upp runt en låda, baskyl, stomme, konsol eller liknande. Till denna ansluts regelmässigt såväl pipa, slutstycke som avfyringsanordning. Av 2 kap. 4 a § vapenförordningen framgår att inte bara kompletta målskjutningsvapen utan också stommar och lådor till sådana vapen ska anses utgöra skjutvapen i vapengarderobens mening. Detsamma bör gälla beträffande andra

vapendelar med motsvarande funktion t.ex. baskyl, konsol eller liknande.

Den som redan innehar enhandsvapen och övriga målskjutningsvapen och som önskar byta ett vapen bör inte, även om antalet vapen för målskjutning överstiger tio resp. åtta, åläggas att styrka sitt behov av det nya vapnet om det är av samma typ som det tidigare vapnet. Är det gamla tillståndet tidsbegränsat bör dock det nya tillståndet tidsbegränsas till den tid som återstår av den gamla tillståndstiden.

Kravet på synnerliga skäl enligt 2 kap. 6 § vapenlagen gäller även för enhandsvapen inom vapengarderoben.

Synnerliga skäl

Allmänna råd

Kravet i 2 kap. 6 § vapenlagen att det ska föreligga synnerliga skäl för att få tillstånd att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen får anses vara ett uttryck för att tillståndsgivningen när det gäller sådana vapen ska vara mycket restriktiv. Utredningen i dessa ärenden bör därför vara särskilt noggrann och tillståndsgivningen bör följa strängare normer än vad som gäller i fråga om andra skjutvapen.

Den restriktiva bedömningen bör omfatta samtliga de krav som uppställs för vapeninnehav och innefatta, förutom sökandens kvalifikationer och behov av vapnet, även vapnets lämplighet för det angivna ändamålet.

Vid tillståndsgivning beträffande enhandsvapen bör kravet på synnerliga skäl skärpas i takt med det antal enhandsvapen som sökanden innehar. Det bör därvid vägas in att det knappast är realistiskt att vara aktiv i ett stort antal olika skyttegrenar. Endast i undantagsfall torde synnerliga skäl föreligga för innehav av mer än ett helautomatiskt vapen.

Synnerliga skäl bör inte anses föreligga för innehav av helautomatiska vapen eller enhandsvapen för skytte i regi av sådan sammanslutning som inte, enligt 2 kap. 1 § vapenförordningen, prövats och godkänts av Rikspolisstyrelsen för eget innehav av skjutvapen utifrån de krav på organisation, aktivitet och säkerhet som sägs i 2 kap. 3 § b vapenlagen.

Helautomatiska skjutvapen

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 3 § första stycket 3 vapenförordningen krävs i fråga om helautomatiska vapen att sökanden visat prov på särskild skjutskicklighet. Det krävs dessutom att sökanden är medlem i en skyttesammanslutning vars verksamhet Försvarsmakten förklarar vara av betydelse för totalförsvaret. Intyg om detta bör inhämtas från Försvarsmakten. Därutöver fordras ett mycket stort behov av att inneha ett eget automatvapen, något som innebär att sökanden bör vara en framstående tävlingsskytt. För att anses vara sådan bör sökanden visa att han eller hon under några år har tillhört den yttersta eliten av skyttar i förbunds- och kretstävlingar med automatvapen.

Svartkrutsvapen

Allmänna råd

Svartkrutsvapen, som t.ex. flintlås- och slaglås vapen, är som regel tidstroga reproduktioner av gamla vapen. Tillstånd bör meddelas endast den som visar att han eller hon är aktiv medlem i en sådan godkänd sammanslutning som aktivt ägnar sig åt svartkrutsskytte.

Bestämmelser om tillstånd för förvaring av svartkrut finns i Statens Räddningsverks föreskrifter och allmänna råd om förvaring av explosiva varor (SRVFS 2006:1).

Kolsyre-, luft- och fjädervapen

Allmänna råd

Av 1 kap. 2 § första stycket vapenförordningen framgår vilka krav som gäller för att ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen ska anses ha en sådan begränsad effekt som avses i 2 kap. 1 § andra stycket vapenlagen och som därmed får innehas utan tillstånd av den som har fyllt 18 år.

För att behov av sådana vapen för målskjutning ska anses föreligga för den som inte fyllt 18 år bör dock krävas att sökanden är medlem i en sammanslutning som bedriver skytte med dessa vapen. Till skillnad från tillståndspliktiga kolsyre-, luft- eller fjädervapen krävs dock inte sex månaders medlemskap.

Beträffande tillståndsgivning för den som inte fyllt 18 år gäller vad som sägs i 3 kap. 1 § angående ålderskrav.

Allmänna råd

Tillstånd bör meddelas endast beträffande den som är aktiv medlem i en sådan godkänd sammanslutning som aktivt ägnar sig åt armborstskytte. Endast den omständigheten att någon själv byggt ett armborst innebär inte att han eller hon ska meddelas tillstånd till innehav av vapnet för målskjutning.

Privata vapen av samma typ som tjänstevapen*Allmänna råd*

Enligt 2 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen får tillstånd att inneha skjutvapen ges till en sökande som behöver vapnet i sin tjänst eller som för sin tjänst behöver ett annat skjutvapen än tjänstevapen för att bibehålla eller utveckla sin skjutskicklighet. Tillståndsgivningen bör ske med stor återhållsamhet.

Tillstånd kan meddelas t.ex. den som genom ett intyg från arbetsgivare eller motsvarande styrker att han eller hon inom ramen för sitt yrke, t.ex. genom tävlingskytte i tjänsten eller omfattande instruktörsarbete eller dylikt, aktivt arbetar för att bibehålla eller utveckla sin skjutskicklighet på ett sådant sätt att tjänstevapnet inte räcker för ändamålet.

Således är en anställning som officer eller polis i sig inte tillräcklig grund för tillstånd att inneha vapen med stöd av 2 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

6 kap. Behov av skjutvapen i övriga fall**Start- och signalvapen***Allmänna råd*

Tillstånd att inneha start- och signalvapen eller så kallade signalgivare bör kunna meddelas den som uppger ett godtagbart ändamål med innehavet.

Godtagbara ändamål kan vara att vapnet ska användas som startvapen vid idrottstävlingar eller idrottsträningar, inom lantbruk eller dylikt eller som skrämskottsvapen gentemot skadevällande vilt samt vid hundträning för att träna skottfasthet.

Av 2 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen (1996:70) framgår att förbund, föreningar och klubbar som är anslutna till Sveriges Riksidrottsförbund, Svenska Brukshundklubben och Svenska Kennelklubben inte behöver ha tillstånd för innehav av start- eller signalvapen.

Innehar idrottsförening eller hundklubb startvapen bör enskilda medlemmar normalt inte beviljas tillstånd för sådana vapen. Enligt 3

kap. 1 a § andra stycket 3 vapenlagen (1996:67) krävs inte något tillstånd för att låna ett startvapen för hundträning.

Nödsignalering till sjöss eller i fjällen bör i första hand klaras med pyrotekniska varor och inte med skjutvapen.

Vapen hos museer

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 3 § c vapenlagen får tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition som ska ingå i samlingar meddelas huvudmän för museer, om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, ett landsting eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn. Huvudmannens lämplighet från laglydnadssynpunkt bör beaktas.

Länsantikvarien i det län där museet är beläget bör yttra sig innan tillstånd meddelas. Uppgift om att ett museum får åsyftat statsbidrag kan inhämtas hos Statens kulturråd.

Beträffande förvaring finns bestämmelser i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om museers förvaring av skjutvapen (FAP 556-1).

Vapen för skyddsändamål

Allmänna råd

Tillstånd att inneha pistol, revolver eller dylikt vapen för skyddsändamål bör meddelas endast när ett oundgängligt behov föreligger. Ett sådant tillstånd bör undantagsvis kunna beviljas den som för sin personliga säkerhet har ett särskilt stort behov av vapen.

Auktoriserade bevakningsföretag

Behov av skjutvapen kan finnas för en väktare med särskilt kvalificerade bevakningsuppgifter. Enligt 2 kap. 3 § d vapenlagen får auktoriserade bevakningsföretag meddelas tillstånd till innehav av skjutvapen och ammunition, för utlåning till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen.

Auktoriserade bevakningsföretag får meddelas tillstånd till innehav av skjutvapen endast om företagets bevakningspersonal har rätt att bära skjutvapen i sådant bevakningsarbete som avses i punkten a eller, efter särskilt beslut, enligt punkterna b och c i avsnitt 2 i bilaga 12 i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till lagen (1974:191) och förordningen (1989:149) om bevakningsföretag (FAP 579-2).

Tillstånd till innehav av skjutvapen bör endast meddelas om bevakningsföretaget har fast anställda väktare som uppfyller kraven i 8 kap. 15 § FAP 579-2. Tillståndet bör endast omfatta skjutvapen som avses i avsnitt 4 i bilaga 12 i FAP 579-2. Av tillståndet bör framgå att

endast väktare eller skjutinstruktör som erhållit polismyndighetens tillstånd att inneha skjutvapen självständigt får bära företagets vapen.

En förutsättning för att tillstånd att inneha skjutvapen, som lån av bevakningsföretaget, ska meddelas en väktare är att dennes anställning styrks med ett anställningsbevis, skjutskickligheten styrks med ett utbildningsbevis samt att företaget företer ett uppdragsavtal eller beslut av polismyndighet eller Rikspolisstyrelsen som medger bärande av skjutvapen.

Den berörde väktaren meddelas ett personligt tillståndsbevis, en s.k. lånelicens. I detta bevis bör anges bevakningsföretagets namn, att ändamålet med innehavet är skydd och att skjutvapnet endast får bäras under sådant bevakningsarbete som åberopas vid ansökan. Tillståndet bör tidsbegränsas till giltighetstiden för uppdragsavtalet eller anställningstiden.

Tillståndsgivning beträffande gaspistol eller likartat vapen, som t.ex. spray, bör vara mycket restriktiv och tillstånd bör beviljas endast undantagsvis, när ett synnerligen starkt behov föreligger t.ex. beträffande hotade personer där en hotbilda-bedomning ger vid handen att behov att inneha dessa vapen föreligger.

Auktoriserade utbildningsföretag

Av 2 kap. 3 § vapenlagen framgår att ett företag som är auktoriserat av länsstyrelsen, enligt lagen om bevakningsföretag, som utbildningsföretag inte får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. För att ett sådant företag ska kunna genomföra utbildning för väktare i handhavandet av skjutvapen bör föreståndaren i företaget, med stöd av 2 kap. 5 a § vapenförordningen, kunna meddelas tillstånd att inneha vapen för utbildningsändamål (s.k. udda ändamål). Tillståndet bör endast omfatta skjutvapen som avses i avsnitt 4 i bilaga 12 i FAP 579-2.

Av tillståndet bör framgå att vapnet endast får lånas ut till väktare som genomgår en av utbildningsföretaget bedriven föreskriven utbildning eller fortbildning av väktare enligt bilaga 11 och 12 i FAP 579-2.

Vapen för samlingsändamål

Allmänna råd

Numera är inte bara äldre utan även moderna vapen omtyckta samlarobjekt, t.ex. där syftet är att visa den senaste utvecklingen av en teknisk konstruktion. Samlingarna medför i många fall särskilda risker från säkerhetssynpunkt. Att bygga upp en samling som till stor del består av moderna vapen bör inte medges.

Särskilda krav bör ställas på en vapensamlares personliga kvalifikationer. Det bör vidare stå klart att sökanden har ett seriöst intresse för verksamheten. Vid tvekan om seriositeten hos en vapensamlare kan information inhämtas hos en sammanslutning av vapensamlare

eller hos ett museum. Medlemskap i en samlarorganisation kan vara *ett* tecken på ett seriöst samlarintresse.

Även privata samlingar bör godtas och något krav på att vapensamlingen ska hållas tillgänglig för visning för allmänheten eller annars tjäna ett allmänt intresse bör inte ställas upp. Tillstånd till innehav av tunga, utpräglade militära vapen t.ex. pjäser bör dock endast meddelas för museer eller liknande.

När det gäller en samlares skjutvapen är huvudregeln enligt 2 kap. 4 § vapenlagen att dessa inte får användas för skjutning. Emellertid kan polismyndigheten meddela särskilt tillstånd för skjutning med sådana vapen. Tillstånd bör i ett sådant fall beviljas för ett visst tillfälle och för ett visst vapen. Polismyndigheten bör vid tillståndsprövningen fästa avseende vid säkerheten och syftet med skjutningen samt sökandens kvalifikationer när det gäller att praktiskt handha vapnet.

I fråga om det antal vapen som en samlare totalt sett bör få inneha bör som huvudregel gälla att det är lämpligare att tillståndsmyndigheten meddelar särskilda villkor om att den aktuella samlingen ska ges ett väl avpassat skydd mot tillgrepp än att myndigheten begränsar antalet vapen i samlingen, under förutsättning att samlingen är naturligt avgränsad. Det bör alltid krävas att en sökande lämnar uppgifter om hur vapnen förvaras eller kommer att förvaras.

Det bör uppmärksammas att ett flertal äldre vapenmodeller är föremål för reproduktion. Det torde vara tveksamt om en vapenreplik har något värde för en seriös vapensamlare i annat fall än då sökanden visar att han eller hon har en serie av originalvapen som han eller hon inte har lyckats få fullständig och vill komplettera den med någon enstaka vapenreplik. Detta bör gälla även s.k. jubileumsvapen.

Kulsprutepestoler eller andra helautomatiska skjutvapen bör i regel inte tillåtas ingå i en privat vapensamling.

Avgränsat samlingsområde

För att belysa den tekniska utvecklingen, t.ex. av en viss vapentyp eller konstruktionsdetalj eller inom ett visst användningsområde, kan en samling av vapen inom ett avgränsat område ofta ha ett betydande vapenhistoriskt värde.

För att hänföras till begreppet samling bör området vara någorlunda avgränsat, så att det finns rimliga möjligheter att åstadkomma en något så när komplett samling. Begränsningen bör också vara så klart angiven att det är möjligt att senare avgöra vilka vapen som har sin givna plats inom en viss samlingsinriktning.

Exempel på avgränsade samlingsområden som bör godtas är "Vapen av viss typ tillverkade vid Husqvarna vapenfabrik under viss tidsperiod" eller vapen tillverkade vid någon annan in- eller utländsk fabrik eller grupp fabriker med anknytning till varandra. Andra områden kan vara en viss historisk epok, såsom "Brittiska handeldvapen före andra världskriget" eller liknande. Det kan även vara en vapen-

tekniskt sammanhållen grupp, såsom "Dubbelstudsare och kombinationsvapen för jakt under en viss tidsperiod" eller "Halvautomatiska pistoler med förreglat slutstycke" för att visa olika lösningar på detta tekniska problem. En enda vapenkonstruktion kan ha intressanta varianter. Ett sådant samlingsområde är "Parabellumpistoler", vilka har tillverkats under lång tid och vid minst sex fabriker.

För en privatperson lär det inte vara möjligt att åstadkomma en komplett samling om området beskrivs som t.ex. "jaktvapen", "militärvapen" eller "halvautomatiska vapen". Antalet vapen inom dessa områden är alltför stort för att detta ska vara möjligt.

Sedan en samlares samlingsinriktning eller område har prövats och befunnits uppfylla de krav som kan ställas, bör någon ytterligare behovsprövning inte göras så länge de anskaffade vapnen har sin plats inom det angivna området.

En seriös samlare som under lång tid har visat ett starkt intresse och goda kunskaper bör, när hans eller hennes samling är i stort sett komplett, ges möjlighet att utöka sitt samlingsområde med någon annan inriktning.

Villkor för förvaring m.m.

När tillstånd lämnas bör polismyndigheten som regel besluta om villkor för förvaringen enligt 5 kap. 5 § vapenlagen. De villkor som polismyndigheten i särskilda fall beslutar för vapenförvaringen bör bl.a. avse det yttre skyddet för de lokaler där det förvaras särskilt intressanta vapen. Villkor kan lämnas om att dörrar eller fönster ska vara av viss beskaffenhet (säkerhetsklass) eller att lås eller larmanordning av speciellt slag ska installeras. Det kan vara motiverat att polismyndigheten även anger villkor om hur vapen ska förvaras i en bostadslägenhet eller en annan lokal. Polismyndigheten har dock att bestämma de särskilda villkoren med hänsyn till effekten av det totala skyddet, dvs. med hänsyn till den sammanlagda effekten av såväl yttre som inre säkerhetsanordningar.

Vid beslut om villkor för förvaringen bör uppmärksammas att vapensamlingar kan innehålla vapen som inte är intressanta i kriminella sammanhang dvs. stöldbegärliga och där ammunition inte finns i handeln.

Frågan om att som villkor för innehavet ställa krav på att ett vapen ska göras varaktigt obrukbart måste avgöras som en avvägning mellan säkerhetsaspekterna och samlarintresset. Det bör härvid uppmärksammas att möjligheten till en betryggande förvaring av ett vapen inte sällan kan göra det onödigt med ett villkor om obrukbarhet. Myndigheten bör inte regelmässigt och utan ingående prövning av sökandens förhållanden och inställning till saken ställa som villkor för tillstånd att ett samlarvapen görs varaktigt obrukbart.

Vapen med huvudsakligt prydnads- eller särskilt affektionsvärde

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 4 § vapenlagen får tillstånd till innehav meddelas även avseende ett skjutvapen som huvudsakligen har prydnadsvärde eller särskilt affektionsvärde för sökanden.

Exempel på när ett vapen huvudsakligen har prydnadsvärde är att vapnet har ett särpräglat utseende, en ovanlig konstruktion eller förekommer i litet antal.

Vid bedömningen av ett skjutvapens affektionsvärde är det sökandens relation till överlåtaren eller vapnet som bör beaktas.

Enligt 2 kap. 5 a § vapenlagen får tillstånd att inneha skjutvapen, som huvudsakligen har prydnads- eller särskilt affektionsvärde för andra ändamål än skjutning, meddelas endast om vapnet görs varaktigt obrukbart. Trots detta får tillstånd meddelas om det finns särskilda skäl att vapnet ska få behållas i brukbart skick. Sådana skäl kan exempelvis vara att det gäller mycket värdefulla eller från objektiv synpunkt speciella vapen, t.ex. ett äldre hemtillverkat vapen. En annan situation kan vara att innehavaren inom en inte alltför avlägsen framtid, cirka sex månader, efter att ha avlagt jägarexamen avser att söka tillstånd för att bruka vapnet till skytte, t.ex. jakt eller målskjutning.

Tillståndspliktiga vapendelar

Allmänna råd

Av 1 kap. 3 § f vapenlagen framgår att vad som sägs om skjutvapen också gäller ljuddämpare.

Ljuddämpare till jaktvapen

1 § Tillstånd till innehav av ljuddämpare till kulgevär som är avsedda för ammunition i klasserna 1 och 2 får meddelas till skydd för hälsa och miljö om vapnet innehas för jaktändamål.

Allmänna råd

Tillstånd till innehav av ljuddämpare till kulgevär avsedda för ammunition i klasserna 1 och 2 får meddelas t.ex. för att förebygga hörsel-skador.

Har tillstånd meddelats till innehav av ljuddämpare till sådana vapen får denna användas även vid målskjutning.

2 § Tillstånd till innehav av ljuddämpare till andra gevär som innehas för jaktändamål än som sägs i 1 § får meddelas till skydd för hälsa och miljö endast om det är särskilt påkallat.

Allmänna råd

För att tillstånd ska meddelas bör det krävas att innehavet är särskilt påkallat i det enskilda fallet. Meddelas tillstånd till innehav av ljuddämpare för att förhindra att en redan befintlig hörselskada ska förvärras bör övervägas att utfärda tillstånd till innehav av ljuddämpare till samtliga sökandens kulgevär som innehas för jaktändamål. Läkarintyg från specialist beträffande hörselskador bör infordras.

Tillstånd till innehav av ljuddämpare till kulgevär som är avsedda för ammunition i klass 4 bör dock endast meddelas undantagsvis t.ex. för jakt inom planlagt område som sker på uppdrag av en kommun.

Tillstånd till innehav av ljuddämpare för att förebygga hörselskador, bör inte meddelas till sådana gevär som sägs i 2 §.

Har tillstånd meddelats till innehav av ljuddämpare till sådana gevär som sägs i 2 § får denna användas även vid målskjutning.

Ljuddämpare till målskjutningsvapen

Allmänna råd

Av 2 kap. 5 § 6 vapenförordningen följer att behov av att inneha ljuddämpare för målskjutning bör anses föreligga endast om ändamålet är att skydda hälsa eller miljö om det är särskilt påkallat. I normalfallet torde det vara fullt möjligt att skydda sin hörsel vid målskjutning på annat sätt än genom att använda ljuddämpare på sitt vapen. För att en ljuddämpare ska vara ett skydd mot hörselskador torde det dessutom krävas att samtliga personer som vid samma tillfälle skjuter på en skjutbana har ljuddämpare på sina vapen.

För att tillstånd ska meddelas bör det krävas att innehavet är särskilt påkallat i det enskilda fallet. Läkarintyg från specialist beträffande hörselskador bör infordras. Meddelas tillstånd till innehav av ljuddämpare för att förhindra att en redan befintlig hörselskada ska förvärras bör tillståndet utfärdas så att det gäller för samtliga innehavda skjutvapen. Tillståndsgivningen bör dock vara synnerligen restriktiv.

Tillstånd till innehav av ljuddämpare till målskjutningsvapen för att förebygga hörselskador bör inte meddelas.

7 kap. Tidsbegränsade tillstånd*Allmänna råd*

Av 2 kap. 6 § vapenlagen (1996:67) framgår, att tidsbegränsade innehavstillstånd ska meddelas beträffande helautomatiska vapen eller enhandsvapen för flerskott. Dessa vapen är mycket eftertraktade i kriminella kretsar, dvs. särskilt stöldbegärliga och särskilt farliga vapen.

Om inte särskilda skäl talar emot det ska enligt samma lagrum innehavstillstånd beträffande sådana vapen tidsbegränsas till att gälla i

högst fem år. Syftet är att få en kontinuerlig kontroll av att förutsättning föreligger för fortsatt innehav av vapnet. Vid bedömningen av om ett nytt tillstånd ska meddelas för målskjutning bör hänsyn tas inte enbart till medlemskap i en skyttesammanslutning utan även till styrkt aktivitet och skjutskicklighet för respektive ålderskategori.

Beträffande sådana vapen som innehas för samlings-, minnes- eller prydnadsändamål och som inte gjorts varaktigt obrukbara bör kontrolleras om förutsättningarna för fortsatt innehav fortfarande föreligger.

Bestämmelsen om tidsbegränsning av tillstånd att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen för flerskott gäller även för tillståndspliktiga delar till sådana vapen.

En vapeninnehavare med ett tidsbegränsat tillstånd bör göra en ny ansökan i så god tid att denna hinner behandlas av polismyndigheten före giltighetstidens slut. Även om ansvaret för en ny ansökan åvilar tillståndshavaren bör polismyndigheten underrätta vederbörande i god tid innan tillståndet upphör att gälla. Underrättelsen bör även innehålla upplysning om att vapnet inte får innehas sedan tillståndstiden upphört samt att vapnet i sådana fall kommer att tas i beslag och ansvar för olagligt innehav aktualiseras.

Utöver vad som sägs i 2 kap. 6 § andra stycket vapenlagen bör en tidsbegränsning komma i fråga när det gäller uppenbara tillfällighetsinnehav, dvs. i de fall när det redan från början står klart att det inte är fråga om ett varaktigt behov av skjutvapen.

En kontroll av en vapeninnehavares lämplighet bör ske på andra sätt än genom att ett tillstånd tidsbegränsas.

Ett tillstånd enligt 2 kap. 5 a § vapenförordningen (1996:70) till innehav av skjutvapen för s.k. udda ändamål bör tidsbegränsas då synnerliga skäl krävs för att meddela tillståndet och det sällan är fråga om ett varaktigt behov.

8 kap. Tillståndsbevisets innehåll m.m.

1 § Ett tillståndsbevis ska innehålla uppgift om vilken eller vilka av följande typer av skjutvapen eller vapendelar som tillståndsbeviset avser.

1. kulgevär,
2. hagelgevär,
3. kombinationsgevär,
4. pistol,
5. revolver,
6. kulsprutepestol,
7. kulsprutegevär,
8. kulspruta,
9. luftgevär,
10. luftpistol,

11. luftrevolver,
12. kolsyregevär,
13. kolsyrepistol,
14. kolsyrerevolver,
15. signalvapen,
16. startvapen,
17. pipa,
18. pipset,
19. ljuddämpare,
20. växelsats,
21. slutstycke,
22. trumma,
23. stomme,
24. låda,
25. tårgasanordning,
26. harpunvapen,
27. instickspipa,
28. armborst eller
29. annan vapentyp.

2 § Det ändamål för vilket ägaren är berättigad att använda sitt vapen ska vara preciserat i tillståndsbeviset.

3 § Ett tillståndsbevis för skjutvapen som innehas för jaktändamål får inte, utom beträffande vissa luftgevär och enhandsvapen i kaliber .22, begränsas till att gälla för jakt efter vissa viltarter eller till vissa jaktformer. För enhandsvapen i kaliber .22 gäller bestämmelserna i 12 § och för vissa luftgevär bestämmelserna i 19 § Naturvårdsverkets författningssamling (NFS 2002:18).

4 § Högsta ammunitionsklass, kaliber och patronhylsans längd ska anges i tillståndsbeviset för kulvapen. I förekommande fall ska kalibern anges i tum, exempel: .308. Finns det även en annan kaliberbeteckning, som t.ex. mm, ska denna anges inom parentes, exempel: (7,62 x 51 mm). Om det råder tveksamhet om ett vapens rätta kaliber, ska sökanden anmodas att förete ett intyg från en sakkunnig eller visa upp vapnet vid polismyndigheten.

5 § I ett tillståndsbevis för ett enhandsvapen avsett för jaktändamål ska anges att tillståndet gäller endast för grytjakt och jakt med ställande hund. Innehas enhandsvapen för avlivning av fällfångade djur ska detta framgå av tillståndbeviset. Tillstånd avseende enskotts enhandsvapen ska utformas så att det utesluter förvärv av ett flerskottsvapen.

6 § Ett tillståndsbevis för ett målskjutningsvapen ska utformas så, att vapnets användning inte begränsas till vissa övnings- eller tävlingsformer.

7 § I ett tillståndsbevis för införsel av vapen ska även anges från vilket land införseln får ske. Detsamma gäller när ett tillstånd meddelas för innehav av vapen, som ska föras in till Sverige.

8 § Den som erhållit ett inköpstillstånd som inte avser ett bestämt vapen eller en bestämd överlåtare ska, då vapnet förvärvas, lämna tillståndet till överlåtaren för komplettering med de saknade uppgifterna. Överlåtaren ska därefter sända tillbaka inköpstillståndet till utfärdande polismyndighet.

9 § Den polismyndighet som utfärdat ett tillståndsbevis för innehav av skjutvapen ska sända en kopia av tillståndet till överlåtaren.

10 § Med tillverkningsnummer avses hela den siffer- och bokstavs-kombination som finns på vapnet. Har ett vapen olika tillverkningsnummer på pipa och låda, ska numret på lådan anses vara tillverkningsnumret.

Ett skjutvapen som saknar tillverkningsnummer ska genom polismyndighetens försorg varaktigt märkas med ett SE-nummer från vapenärendesystemet.

Allmänna råd

Det bör normalt inte förekomma att det meddelas tillstånd för vapen utan tillverkningsnummer. Om tillstånd söks för ett sådant vapen bör polismyndigheten se till att identifiering av vapnet sker genom stansning eller på annat lämpligt sätt. Det kan i många fall vara lämpligt att sökanden själv får ombesörja märkningen efter att ha fått besked av polismyndigheten vilket SE-nummer vapnet ska märkas med. Efter att vapnet är märkt bör det uppvisas för polismyndigheten. Eventuella kostnader för märkningen bekostas av sökanden.

11 § Byts ett nummerregistrerat vapen ut mot ett nytt vapen, exempelvis efter reklamation, ska ett nytt tillståndsbevis utfärdas och det gamla makuleras.

12 § Om en vapeninnehavare flyttar till ett annat polisdistrikt, ska sådana registeruppgifter om vapeninnehavaren som inte överförs automatiskt sändas till den polismyndigheten. Uppgifterna ska sändas av den polismyndighet från vars distrikt vapeninnehavaren flyttar.

Allmänna råd

Ett innehavstillstånd som avser ett ännu inte förvärvat vapen förfaller efter sex månader från dagen för beslutet, om inte tillståndsmyndigheten i det enskilda fallet bestämmer en längre tid. Polismyndigheten kan även i särskilda fall medge en längre frist. Detta kan ske bl.a. när leveranstiden för ett visst vapen är ovanligt lång eller när sökanden visar att en längre frist är motiverad av annat skäl. En ansökan om förlängning av fristen bör göras innan giltighetstiden har gått ut. En förnyad prövning av de personliga lämplighetskraven bör ske vid en sådan förlängning.

En innehavare – ett tillstånd

13 § En tillståndsmyndighet får inte meddela ett gemensamt innehavstillstånd för två eller flera personer.

Allmänna råd

Det är av största vikt att det aldrig uppstår någon tveksamhet vem som har ansvaret för ett vapen.

9 kap. Vapenärendesystem m.m.**Allmänt***Allmänna råd*

I det nationella vapenärendesystemet (VÄS) finns, enligt 2 kap. 17-18 §§ vapenlagen, tre register samt ett ärendehanteringssystem. De tre registren består av ett vapeninnehavarregister, ett vapenregister och ett vapenhandlarregister.

1 § Handläggning av ärenden enligt vapenlagstiftningen ska regelmässigt ske i det nationella VÄS.

10 kap. Förvärv av ammunition**Allmänt***Allmänna råd*

Den som har ett innehavstillstånd för ett vapen med rätt att använda det för skjutning har rätt att utan tillstånd köpa ammunition till vapnet. En förutsättning är dock att ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet avser. Även den som har tillstånd att låna skjutvapen får, enligt 3 kap. 10 § vapenlagen (1996:67) under den tid han eller hon innehar vapnet som lån utan särskilt tillstånd köpa och inneha ammunition till vapnet.

Säljaren bör kräva att köparen styrker sin behörighet att köpa ammunition genom att visa upp bevis om sitt innehavstillstånd eller lånetillstånd samt, om köparen är okänd för säljaren, även visa upp sin legitimation.

Allt innehav av ammunition utan tillstånd är straffbart, om innehavaren inte samtidigt har tillstånd att inneha vapen i motsvarande kaliber. Vissa bagatellartade innehav av ammunition bör dock normalt inte bli föremål för straffrättsligt ingripande. Det kan vara fråga om innehav av enstaka patroner eller ett helt obetydligt souvenirinnehav och liknande bagatellartade innehav, om inte särskilda omständigheter motiverar något annat.

Förvärv av ammunition genom ombud

Allmänna råd

En person med ett eget vapentillstånd får köpa ammunition åt annan, om uppdragsgivaren har givit honom eller henne fullmakt och har tillstånd för det vapen som ammunitionen är avsedd för. Ombudet behöver dock inte ha tillstånd för vapen av samma slag som fullmaktsgivaren.

Omständigheter som är kända för säljaren behöver inte styrkas. Är ombudets identitet och innehav av vapentillstånd kända för säljaren, behöver legitimation och tillstånd inte visas upp. Om säljaren på motsvarande sätt muntligen har blivit underrättad om fullmakten, känner fullmaktsgivaren och vet vilka vapen denne har tillstånd att inneha, behöver fullmaktsgivarens identitet och behörighet inte heller styrkas.

Ammunitionstillstånd

Allmänna råd

Enligt 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen får tillstånd att inneha ammunition meddelas enskild person, sammanslutning eller huvudman för museum.

Tillståndsgivning för innehav av ammunition för samling bör vara frikostig så länge innehavet har en begränsad omfattning t.ex. en eller två patroner av samma kaliber inom ett visst kaliberintervall. Vid tillståndsgivning till en större samling eller samling av mindre ammunitionsförpackningar, högst femtioskottsförpackningar, bör regelmässigt krävas att sökanden anger en bestämd inriktning på samlingen och att han eller hon genom en tidigare, begränsad samling, visat ett varaktigt intresse för ammunitionssamling.

När tillståndshavaren har förvärvat den mängd ammunition som tillståndet omfattar, gäller tillståndet enbart fortsatt innehav av dessa. Ska ytterligare ammunition förvärfvas måste ett nytt tillstånd sökas.

11 kap. Duplettbevis

1 § Ett duplettbevis (kopia av tillståndsbevis) ska innehålla alla de uppgifter som finns i originalbeviset samt påteckningen "duplettbevis".

2 § I samband med att ett duplettbevis utfärdas ska polismyndigheten upplysa sökanden om att han eller hon är skyldig att genast återlämna det gamla beviset till polismyndigheten, om det kommer till rätta. En sådan upplysning anges lämpligen på duplettbeviset.

12 kap. Tillstånd till in- och utförsel av skjutvapen eller ammunition

Införsel

Allmänna råd

Ett tillstånd till införsel av vapen är avsett endast för tillfälligt bruk av vapen eller ammunition i Sverige under en begränsad tidsperiod och ersätter inte ett innehavstillstånd. Om det redan vid införseltillfället står klart att vapnet eller ammunitionen ska bli kvar i riket, måste innehavstillstånd sökas. Av 2 kap. 12 § vapenlagen (1996:67) följer att ett införseltillstånd alltid ska tidsbegränsas. Sökanden bör erinras om sin skyldighet att söka innehavstillstånd om han stannar längre tid och vill behålla vapnet i Sverige.

Den som enligt 2 kap. 11-12 §§ vapenlagen vill föra in ett vapen till Sverige måste styrka sin rätt att inneha vapnet i utförsellandet. Dessutom fordras att den som fått införseltillstånd även anmäler införseln av vapnet till tullmyndigheten på införselorten enligt Tullverkets föreskrifter och allmänna råd (TFS 2003:17) om viss införsel och återutförsel av skjutvapen och ammunition.

Krävs inte tillstånd i sökandens hemland för innehav av skjutvapen av den typ som önskas införas i Sverige dvs. sökanden är inte prövad ur bl.a. lämplighetssynpunkt, bör tillstånd till införsel inte meddelas.

För tillstånd till införsel bör i princip tillämpas samma kvalifikationskrav som för innehavstillstånd. Avser en ansökan ett kortvarigt bruk av vapen i Sverige för styrkt ändamål, exempelvis jakt eller tävling, bör tillståndsgivningen emellertid vara generös. Tillståndsmyndigheten bör dock i allmänhet infordra uppgifter om sökandens kvalifikationer för vapeninnehav, exempelvis från den som anordnar jakten eller tävlingen. I övriga fall bör som regel en noggrannare utredning göras om sökandens personliga förhållanden och behov av att få föra in vapen och ammunition.

För en person som är bosatt i Norge eller i ett annat land inom den europeiska unionen än Sverige, Danmark och Finland krävs för inresa i Sverige, förutom tillstånd till införsel, även innehav av ett i hemlandet utfärdat skjutvapenpass.

För personer som innehar permanent tillstånd att inneha skjutvapen i Danmark, Finland eller Norge krävs för inresa i Sverige antingen skjutvapenpass eller innehavstillstånd från hemlandet förutsatt att vistelsen i Sverige avser jakt eller målskytte och varar under högst tre månader. Deklaration av vapen kan göras av personer som innehar skjutvapen i något av dessa länder via Internet (www.tullverket.se) innan resan påbörjas. Man behöver då inte stanna vid gränspassagen till Sverige för att deklarerera sitt vapen. De kan även själva avregistrera vapnet via Internet när de återkommit till hemlandet.

Utförsel

Allmänna råd

Bestämmelser om rätten att föra ut skjutvapen eller ammunition ur landet finns huvudsakligen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel samt i förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Vissa bestämmelser om utförsel finns även i 2 kap. 15 § vapenlagen.

När polismyndigheten utfärdar ett tillstånd beträffande vapen som inte ska återinföras behöver den få kännedom om tidpunkten när vapnet har förts ut ur landet, så att det kan avföras från vapenregistret. Detta kan uppnås på följande sätt. Ett tillstånd till utförsel utfärdas i två exemplar. I tillståndet anges att det ena exemplaret är avsett att lämnas till tullmyndigheten i samband med utförseln. Enligt en överenskommelse med Tullverket översänder tullmyndigheten detta exemplar till den utfärdande polismyndigheten med uppgift om att utförseln har ägt rum.

Utförseln bör ske endast vid tullstation som är bemannad dygnet runt. Polismyndigheten bör därför ange detta som ett villkor i samband med beslutet om utförsel. En utförsel utan anmälan vid en tullstation innebär ett brott mot tullförordningen (2000:1306).

Ytterligare bestämmelser om utförsel av skjutvapen finns i Tullverkets föreskrifter (TFS 1997:35) om anmälan till tullmyndighet vid utförsel m.m. av krigsmateriel. Anmälan om utförsel av skjutvapen för tillfällig jakt eller målskjutning kan göras via Internet (www.tullverket.se).

Utförselhinder

Allmänna råd

Vid handläggning av tillstånd till utförsel av skjutvapen och ammunition till länder inom Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) kan finnas hinder som innebär att utförseltillstånd, som inte är för tillfälligt enskilt bruk, inte får eller bör meddelas till vissa länder.

Ovillkorliga exporthinder, som innebär att utförseltillstånd inte får meddelas, följer av

1. bestämmelse i internationell överenskommelse som Sverige biträtt,
2. beslut av FN:s säkerhetsråd eller
3. folkrättsliga regler om export från neutral stat under krig.

Utförseltillstånd bör inte meddelas till

1. en stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat,
2. en stat som har inre väpnade oroligheter eller
3. en stat där det förekommer omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter.

Om en ansökan avser utförsel av fler än 30 handeldvapen till ett land utanför Europeiska unionen bör normalt krävas att köparen bi-

fogar ett s.k. slutanvändarintyg i original. Av intyget ska framgå vad vapnen ska användas till och att vapnen inte kommer att exporteras vidare till tredje land.

Vid tveksamheter i fråga om utförelsehindrande omständigheter bör synpunkter inhämtas från Rikspolisstyrelsen.

Transitering

Allmänna råd

Det förekommer att utländska vapeninnehavare vill föra vapen genom Sverige för att sedan använda det i något av våra grannländer, s.k. transitering. I likhet med vad som gäller för jakt eller målskjutning i Sverige får, enligt 2 kap. 13 § b vapenlagen, en person som har permanent tillstånd att inneha skjutvapen för jakt eller målskjutning i Danmark, Finland eller Norge, utan särskilt tillstånd, medföra vapen vid resa genom Sverige för att jaga eller tävla i något av dessa länder. Anmälan om transitering kan göras via Internet (www.tullverket.se).

För medborgare från andra länder som inte har svenskt tillstånd att inneha skjutvapen krävs införseltillstånd vid transitering genom Sverige till något annat land.

Tullverket meddelar föreskrifter beträffande sådana jakt- eller tävlingsvapen och tillhörande ammunition som en resande tänker föra genom riket.

Nordisk polis transitering av skjutvapen

Allmänna råd

Enligt 4 kap. 5 § vapenförordningen (1996:70) är företrädare för polisen i Danmark, Finland, Island och Norge, med stöd av 11 kap. 1 § f vapenlagen, undantagna från bestämmelserna i vapenlagen vid resa genom Sverige från ett nordiskt land till en annan del av det landet eller till ett annat nordiskt land och medför skjutvapen och ammunition för tjänsteändamål.

1 § Innan genomresan påbörjas ska berörda svenska polismyndigheter underrättas.

2 § Skjutvapen och ammunition som transporteras genom Sverige får, om inte annat sägs i 3 §, inte lämnas utan uppsikt av den som ansvarar för transporten. Vid kortare uppehåll i resan ska särskild uppmärksamhet iakttas vid val av plats för uppehållet.

3 § Vid annat än kortare uppehåll i resan ska skjutvapen som inte hålls under uppsikt lämnas in på en svensk bemannad polisstation om detta kan ske utan oskäligt besvär. Lämnas inte vapnet in på en bemannad polisstation ska vapnet, när det inte står under uppsikt, delas och vital del tas med och hållas under ständig uppsikt.

Helautomatiska skjutvapen ska vid annat än kortare uppehåll i resan, när de inte hålls under uppsikt, lämnas in på en bemannad polisstation.

Beträffande skjutvapen som tillhör polis från något annat nordiskt land och som i samband med resa genom Sverige lämnats in på en svensk polisstation för tillfällig förvaring gäller bestämmelserna i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens och andra statliga myndigheters förvaring och transport av skjutvapen och ammunition (FAP 943-1).

13 kap. Handel med skjutvapen

Tillståndsprövning

1 § Enligt 2 kap. 10 § första stycket vapenlagen (1996:67) krävs för tillstånd att driva handel med skjutvapen att sökanden är berättigad att driva handel i allmänhet, har de kunskaper som behövs samt är ordentlig och pålitlig. Tillstånd får meddelas endast för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

I tillstånd att bedriva handel ska det anges såväl vilka typer av skjutvapen en handlare får inneha som det största antal av dessa vapen som får innehas samtidigt. I detta antal ingår även vapen som handlaren innehar för kommissionsförsäljning, reparation, förvaring eller dylikt.

Kunskapskrav

2 § Sökanden ska besitta god kännedom om vapen, vapenlagstiftning, jaktlagstiftning och övrig lagstiftning som berör vapen.

Sökanden ska visa att han eller hon besitter erforderliga kunskaper, exempelvis genom att styrka omfattande och väldokumenterad erfarenhet av tidigare verksamhet inom vapenhandeln, inom skytterörelsen eller försvarsmakten. Även genomförd utbildning i hithörande fråga kan styrka att sökanden uppfyller kunskapskravet.

Ordentlighet och pålitlighet

Allmänna råd

Sökandens allmänna laglydnad bör tillmätas stor betydelse. Därvid bör det kunna ställas större krav på en vapenhandlare än på en person som önskar förvärva vapen för eget bruk. Den som dömts för exempelvis våldsbrott, egendomsbrott, häleriförseelser och bokföringsbrott bör, om inte brotten är att betrakta som ringa, inte meddelas tillstånd förrän en avsevärd tid förflutit, i regel tre till fem år räknat från den dag då den brottsliga gärningen begicks. Tiden bör stå i relation till brottets svårighetsgrad. Detsamma gäller för den som är känd i missbrukssammanhang.

Vid tillståndsprövningen bör beaktas även sökandens förhållande i skattehänseende. En sökandes redbarhet och lämplighet kan ifrågasättas om t.ex. mervärdesskattebestämmelserna har åsidosatts i tidigare verksamhet. Sådana överträdelser kan utgöra ett tecken på att bokföring och övriga anteckningar inte kommer att skötas på ett korrekt sätt.

Kraven på en sökandes lämplighet gäller även beträffande en juridisk person. I prövningen ingår att bedöma lämpligheten hos styrelseledamöter och andra personer med avgörande inflytande i företaget. Det bör också tillses att föreståndare och ersättare har en sådan ställning inom företaget att de självständigt kan bedriva verksamheten på ett riktigt sätt. Enligt 5 kap. 3 § vapenförordningen (1996:70) ska föreståndare och ersättare vara godkända av polismyndigheten.

Yrkesmässighet

Allmänna råd

Kravet på yrkesmässighet innebär, att verksamheten ska vara vinstinriktad och ha en viss varaktighet eller åtminstone vara inriktad på en serie affärshändelser. Överlåtelser av skjutvapen kräver inte alltid handelstillstånd. Om t.ex. en privatperson säljer ett eller flera vapen är det inte handel i egentlig mening och det krävs därför inte något handelstillstånd för försäljningen. Inte heller förmedling av skjutvapen, när förmedlaren inte fysiskt hanterar vapnen, innebär tillståndspliktig vapenhandel i lagens mening.

Det gäller för polismyndigheten att avgöra om det är fråga om en seriös och yrkesmässig handelsverksamhet. Vid bedömningen bör omfattningen av verksamheten vägas in, varvid några tiotal transaktioner, dock minst 20, per år till eller från privatpersoner torde kunna vara ett nedre riktmärke. Den beräknade lagerhållningen bör också stå i rimlig proportion till årsomsättningen. Andra omständigheter som bör beaktas är uppgifter om tilltänkt kundkrets, vilket utbud som planeras, i vilken affärslokal verksamheten ska bedrivas, öppettider och finansiering.

Den tilltänkta etableringens inverkan från marknadssynpunkt, t.ex. att det redan finns vapenhandlare på orten, är utan betydelse för bedömningen.

Inköps- och försäljningsförteckning

Allmänna råd

De uppgifter som ska ingå i en vapenhandlares inköps- och försäljningsförteckning framgår av Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om inköps- och försäljningsförteckning m.m. (FAP 551-4).

3 § Handlarens inköps- och försäljningsförteckning ska föras i antingen ett av Rikspolisstyrelsen tillhandahållet automatiskt dataprogram eller en för ändamålet avsedd inköps- och försäljningsbok.

Polismyndighetens årliga uppgiftsskyldighet

4 § Polismyndigheten ska senast den 31 mars varje år lämna uppgift till Rikspolisstyrelsen om

1. hur många vapenhandlartillstånd som fanns vid utgången av föregående kalenderår,
2. hur många och vilka vapenhandlare som inspekterats under föregående kalenderår,
3. vapenhandlarnas inköps- och försäljningsförteckningar har förts i enlighet med Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om inköps- och försäljningsförteckningar m.m. enligt 5 kap. vapenförordningen (1996:70) (FAP 551-4),
4. vapenhandlarna har förvarat sina skjutvapen i överensstämmelse med vad som föreskrivs i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m. (FAP 556-2), samt i vilken omfattning och på vilket sätt kontrollerna genomförts.

Auktionshandel*Allmänna råd*

Auktionsförsäljning av vapen kräver vapenhandlartillstånd, såvida inte vapenägaren eller motsvarande innehar, förvarar och ansvarar för vapnet under auktionen och till dess köparen har erhållit ett innehavstillstånd.

Kommissionshandel*Allmänna råd*

Kommissionsförsäljning för annans räkning kräver regelmässigt vapenhandlartillstånd eftersom vapenhandlaren oftast innehar vapnen i sin rörelse. De skjutvapen som innehas för kommissionsförsäljning ska därför i likhet med vapen som förvärvats av handlaren föras in i inköpsförteckningen.

Har inte handlaren övertagit vapnet och anmält detta till polismyndigheten är tillståndshavaren och inte vapenhandlaren att anse som överlåtare när vapnet avyttras.

Helautomatiska skjutvapen*Allmänna råd*

Bestämmelsen i 2 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen innebär att en vapenhandlare som har tillstånd till handel med helautomatiska vapen inte får ha andra sådana vapen i lager än som har tagits in för en viss köpare.

För att föra in helautomatiska vapen till Sverige krävs, enligt 2 kap. 16 § vapenlagen, tillstånd till införsel i varje särskilt fall. Sådant

14 kap. Skjutvapen i dödsbo och konkursbo

Allmänna råd

Av 1 kap. 3 § 3 vapenförordningen (1996:70) följer att frågor om ett dödsbos eller konkursbos innehav av skjutvapen eller ammunition prövas av polismyndigheten i den avlidnes eller konkursgäldenärens folkbokföringsort.

I 8 kap. vapenlagen (1996:67) finns bestämmelser om de förutsättningar under vilka dödsbo eller konkursbo får inneha vapen utan särskilt tillstånd. Bestämmelser om konkursförvaltares anmälningsskyldighet angående skjutvapen som ingår bland tillgångarna i ett konkursbo finns i 11 kap. vapenförordningen.

Enligt 7 kap. 1 § b vapenlagen ska staten lösa in vapen och ammunition om en vapeninnehavare har avlidit. Denna skyldighet blir dock inte aktuell, om dödsbodelägarna inom den tid och på det sätt som anges i 7 kap. 2 § första stycket vapenlagen avvecklar vapeninnehavet. Den normala ordningen bör vara att dödsboet eller motsvarande så långt det är möjligt bereds tillfälle att göra sig av med vapnen. Om så inte sker, bör polismyndigheten inleda ett inlösenförfarande i så nära anslutning som möjligt till den tidsfrist som anges i 7 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

Enligt 8 kap. 2 § vapenlagen får polismyndigheten besluta att skjutvapen eller ammunition tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar, när det finns särskild anledning till det.

Med hänsyn till de speciella förhållanden som råder vid ett dödsbos innehav av vapen, är det ofta angeläget att polismyndigheten ger dödsbodelägarna råd om lämpligt sätt för avveckling av vapeninnehavet.

Det förekommer ibland i samband med utredningar i dödsboärenden att skjutvapen anträffas som den avlidne innehaft utan tillstånd, s.k. svart vapen. Om vapnet inte förverkats enligt rättegångsbalkens bestämmelser, bör innehavstillstånd för t.ex. jakt eller målskjutning kunna meddelas för en arvtagare, om denne uppfyller kraven att inneha skjutvapen. Tillstånd bör dock inte ges om sökanden har känt till att den avlidne innehaft vapnet illegalt.

Tillstånd till innehav av s.k. svarta vapen bör däremot inte meddelas för minnes- eller prydnadsändamål.

Av 6 kap. 24 § utsökningsförordningen (1981:981) framgår att kronofogdemyndigheten genast ska underrätta polismyndigheten när ett skjutvapen utmätts samt vad underrättelsen ska innehålla. Underrettelseskyldigheten gäller dock inte effektbegränsade vapen.

15 kap. Utlåning av skjutvapen

Allmänt

Allmänna råd

Bestämmelserna om tillfällig utlåning av skjutvapen återfinns i 3 kap. vapenlagen (1996:67). För den som ska låna ett skjutvapen under en längre tid gäller bestämmelserna om innehavstillstånd i 2 kap. Med lån enligt vapenlagen avses dels uppsiktsutlåning dels självständig utlåning. Dessutom finns även s.k. organisationskontrollerad utlåning, vilket är en form av uppsiktsutlåning.

Av 3 kap. 1 a § vapenlagen framgår att den som har rätt att inneha ett skjutvapen får vid enstaka tillfällen, under högst två veckor, låna ut vapnet för samma ändamål som utlånarens tillstånd om låntagaren har ett lånetillstånd enligt 3 kap. 9 § vapenlagen. Sådant tillstånd behövs dock inte om låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ som lånet avser, om lånet sker under uppsikt av långivaren eller om lånet avser start- eller signalvapen.

Med vapen av samma typ som innehas för jaktändamål avses i detta sammanhang hagelgevär, kulgevär klass 1, kulgevär klass 2-4, kombinationsgevär och enhandsvapen kaliber .22.

Utän lånetillstånd får den som för jaktändamål innehar

- ett kulgevär klass 1 låna kulgevär klass 1-4,
- ett kulgevär klass 2-4 låna kulgevär i dessa klasser,
- ett kombinationsgevär eller ett kulgevär och ett hagelgevär på motsvarande sätt låna ett kombinationsgevär och
- ett enhandsvapen i kaliber .22 låna ett sådant enhandsvapen.

Självständig utlåning innebär att långivaren inte är personligen närvarande. Enligt 3 kap. 5 § första stycket vapenlagen måste den som lånar ett skjutvapen uppfylla samma krav som gäller för att inneha vapnet, t.ex. avlagd jägarexamen. Av andra stycket framgår att detta inte gäller när vapnet ska användas enbart för provskjutning, viss målskjutning eller vid jakt under uppsikt.

Uppsiktsutlåning innebär att vapnet innehas och används under uppsikt enligt 3 kap. 1 a § andra stycket 2 vapenlagen. Enligt 3 kap. 4-6 §§ vapenlagen krävs för utlåning i vissa fall att vapnet innehas under upplåtarens omedelbara kontroll.

Om ett vapen lånas ut för övning eller tävling, som äger rum under en sammanslutnings kontroll, bör utlåningstiden begränsas till den tid övningen eller tävlingen varar samt för färd till och från skjutplatsen.

Innehar inte låntagaren vapen av motsvarande typ, det inte är fråga om uppsiktsutlåning eller lånet inte avser start- eller signalvapen ska såväl bevis om lånetillstånd enligt 7 kap. 7 § vapenförordningen (1996:70) som intyg enligt 7 kap. 1 § vapenförordningen om lån av skjutvapen medföras. Har låntagaren vapen av motsvarande typ, eller lånet avser start- eller signalvapen behöver endast intyg om lån av

skjutvapen medföras. I det fall det är fråga om uppsiktsutlåning behövs inte någon av ovanstående handlingar medföras.

En förutsättning för all utlåning är att den är tillfällig. Självständig utlåning får inte ersätta ett innehavstillstånd. Detta innebär att en viss tid måste förflyta mellan två lån. Föreligger inte dessa förutsättningar måste ett innehavstillstånd sökas.

Lånetillstånd

Allmänna råd

För att självständigt låna ett skjutvapen krävs, enligt 3 kap. 9 § vapenlagen, tillstånd från polismyndigheten. Sådant tillstånd krävs dock, enligt 3 kap. 1 a § vapenlagen, inte för den som innehar vapen av motsvarande typ, om det är fråga om uppsiktsutlåning eller om lånet avser start- eller signalvapen.

Lånetillstånd får, enligt 7 kap. 3 § vapenförordningen, meddelas för jakt eller målskjutning. Föreligger synnerliga skäl att meddela lånetillstånd även för annat ändamål ska Rikspolisstyrelsens yttrande inhämtas.

Den prövning som görs innan ett lånetillstånd meddelas bör gå till på liknande sätt som när en ansökan om innehav av vapen prövas. Av 7 kap. 4 § vapenförordningen framgår vad en ansökan om lånetillstånd ska innehålla. Det ska kunna antas att sökanden inte kommer att missbruka vapnet, att han eller hon uppfyller de övriga lämplighetskraven samt uppfyller de kunskapskrav som ställs för att få använda vapen för det i ansökan angivna ändamålet.

Beträffande jaktvapen bör av lånetillståndet framgå vilken typ av vapen som får lånas.

Lånetillståndet bör gälla för lån av vapen för ett särskilt angivet ändamål men inte avse ett specifikt angivet vapen. Tillståndet gäller tills vidare.

Bestämmelser om återkallelse av lånetillstånd finns i 6 kap. 3 a § vapenlagen.

Utlåning till den som har fyllt 15 år

Allmänna råd

Enligt 3 kap. 3 § b vapenlagen får ett skjutvapen lånas ut till den som har fyllt 15 år, om vapnet ska innehas och användas under långivarens uppsikt och det inte är fråga om ett enhandsvapen eller helautomatiskt vapen. En 15-åring får därför jaga med gevär i exempelvis en förälders sällskap, om denne kan bedriva en meningsfull och effektiv uppsikt och kontroll samt leda hanteringen av vapnet.

Några hinder mot att även upplåtaren för sin del medför eget vapen när han eller hon utövar kontrollen föreligger inte.

Kravet på jägarexamen gäller inte vid uppsiktsutlåning om upplåtaren har avlagt jägarexamen eller är undantagen från kravet att avläg-

ga jägarexamen enligt övergångsbestämmelsen till ändringen (1986:239) i vapenkungörelsen.

Enhandsvapen och helautomatiska vapen

Allmänna råd

Utlåning av enhandsvapen och helautomatiska vapen får ske i de fall som anges i 3 kap. 4 § vapenlagen. Det innebär att utlåning av sådana vapen endast får ske under uppsikt av antingen långgivaren eller en sådan sammanslutning (huvudorganisation och därtill anslutna distriktsorganisationer och föreningar) som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Har låntagaren ett eget tillstånd att inneha ett vapen av motsvarande typ eller avser lånet start- eller signalvapen, får utlåning dock ske enligt de allmänna utlåningsreglerna. Detta innebär att den som exempelvis innehar ett tillstånd för en pistol för målskjutning eller jakt (endast kaliber .22) får låna en pistol eller revolver oavsett kaliber för samma ändamål.

Vapenhandlares utlåning

Allmänna råd

Enligt 3 kap. 6 § andra stycket vapenlagen gäller inte kravet på uppsikt vid utlåning från en vapenhandlare till en låntagare som själv har rätt att inneha ett vapen av samma typ som lånet avser. Det innebär att det inte fordras att en kontrollant är närvarande när en sådan vapenspekulant provskjuter vapnet. Med vapen av samma typ avses i detta sammanhang t.ex. kulgevär klass 1, kulgevär klass 2-4, hagelgevär, kombinationsgevär och enhandsvapen. Vad beträffar kombinationsgevär ger även tidigare innehav av hagelgevär och kulgevär i motsvarande klass, rätt till självständigt lån av sådant vapen för provskjutning.

Utlåning från en vapenhandlare får inte ske för något annat ändamål än provskjutning på skjutbana och inte för längre tid än som behövs för provskjutningen. Detta gäller inte bara när en kontrollant är närvarande utan även för en vapenspekulant som tidigare har vapen av samma typ. Den längsta lånetiden, två veckor, torde i praktiken mycket sällan behöva tillämpas för provskjutning.

Hinder mot utlåning

Allmänna råd

Av 3 kap. 8 § vapenlagen framgår att utlåning av skjutvapen inte får ske i vissa fall. Bestämmelsen avser att hindra att den som fråntagits rätten att inneha vapen eller vars vapen av motsvarande typ omhändertagits ska kunna kringgå ett sådant beslut genom att istället låna ett vapen. Av bestämmelsen framgår emellertid också att den inte

hindrar att ett vapen efter särskilt tillstånd från polismyndigheten lånas ut för övning t.ex. för att avlägga prov för jägarexamen eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

16 kap. Ändring, reparation och skrotning av skjutvapen

Ändring

Allmänna råd

Om ett vapen ändras, krävs ett nytt innehavstillstånd. Med ändring avses, att vapnet efter ändringen till funktion och verkan kommer att vara väsentligt annorlunda än tidigare eller ändringen gjorts för att vapnet avses användas vid en skytteform som inte beaktats vid tillståndsgivningen. Till tillståndskrävande ändringar räknas vidare byte av pipa till annan kaliber, förkortning av pipan så att den efter ändringen blir kortare än 45 cm för kulgevär och 48 cm för hagelgevär, ändring av patronläge så att annan ammunition kan användas än den som vapnet är avsett för samt införande av repetersystem på ett vapen som inte tidigare haft detta. En ändring av patronläge på hagelgevär från 65 mm till 70 mm kräver dock inte tillstånd.

Något särskilt tillstånd för att utföra själva vapenändringen krävs inte. Polismyndigheten bör dock kontrollera att ändringen kommer till stånd, eftersom tillståndet och vapnet annars inte stämmer överens.

För att bifalla en ansökan om tillstånd att inneha ett ändrat vapen måste åtgärden vara av varaktig karaktär. Ändringen bör som regel utföras av en vapenhantverkare.

Att varaktigt ändra ett helautomatiskt skjutvapen till ett halvautomatiskt torde inte vara tekniskt möjligt.

En ändring av ett sådant automatvapen som ingår i totalförsvarets utrustning kräver medgivande av Försvarets materielverk.

Vapenlagens bestämmelser innebär att en enskild person som tillverkar ett vapen är skyldig att söka tillstånd till innehavet innan vapnet är färdigt. Materialspecifikation och konstruktionsritning bör om möjligt företes vid ansökan.

Reparation och översyn

1 § Enligt 8 kap. 2 § vapenförordningen (1996:70) ska den som tar emot ett skjutvapen för reparation eller översyn föra anteckningar i en särskild reparationsförteckning över mottagna vapen.

En sådan reparationsförteckning ska innehålla uppgifter om

1. vapenägarens namn, person- eller organisationsnummer och folkbokföringsadress,
2. vapnets typ, fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer,
3. vapenlicensnummer,
4. datum för vapnets inlämnande och

5. datum för vapnets utlämnande eller motsvarande.

2 § Vid polismyndighetens prövning av en ansökan om reparationstillstånd ska hänsyn tas till sökandens allmänna lämplighet att tillfälligt inneha vapen av det slag som det är fråga om. Ett tillstånd kan begränsas till att avse endast vapen av en viss typ.

3 § En reparatörs förteckning över mottagna skjutvapen ska föras i antingen ett av Rikspolisstyrelsen tillhandahållet automatiskt dataprogram eller en för ändamålet avsedd reparationsbok.

Allmänna råd

Enligt 4 kap. 3 § vapenlagen (1996:67) får reparation och översyn av vapen utföras av

1. vapenhandlare, dock endast i fråga om vapen av den typ som är upptagna i hans eller hennes handelstillstånd,
2. den som uppfyller kraven för att självständigt få låna ett vapen av den typ som ska repareras eller
3. den som har fått polismyndighetens tillstånd att yrkesmässigt utföra reparation och översyn av vapen.

Polismyndigheten bör överväga om tillståndet ska förenas med särskilda villkor för förvaringen.

Polismyndigheten bör minst en gång årligen låta granska reparationsförteckningen.

Skrotning

4 § Med skrotning avses att ett skjutvapen eller de delar som enligt vapenlagen jämföras med skjutvapen har förstörts så att ingen vital del kan komma till användning igen.

Allmänna råd

Enligt 4 kap. 4 § vapenlagen ska skjutvapen som ska skrotas lämnas till en polismyndighet. Bestämmelsen innefattar även sådana föremål som enligt 1 kap. 3 § vapenlagen jämföras med skjutvapen. Den som lämnar in ett vapen för skrotning ska bifoga tillståndsbeviset.

5 § Skjutvapen som lämnats till en polismyndighet för skrotning ska vidarebefordras till Statens kriminaltekniska laboratorium för destruktion. Ett skjutvapen som inlämnats för skrotning får införlivas med Statens kriminaltekniska laboratoriums referenssamling endast om den som lämnat in vapnet inte har något att erinra häremot.

Allmänna råd

Den som vill att ett skjutvapen ska skrotas kan lämna detta till en valfri polismyndighet.

Allmänna råd

För att ett vapen ska anses som varaktigt obrukbart bör det vara åtgärdat på ett sådant sätt att det därefter inte kan användas för skjutning.

För att uppfylla kravet på att vapnet har gjorts varaktigt obrukbart bör fordras att skott över huvud taget inte kan avlossas med vapnet och att ingreppet i vapnet i princip ska vara bestående dvs. det ska i praktiken vara omöjligt att återställa det åtgärdade vapnet i brukbart skick. Patronläget bör av säkerhetsskäl alltid svetsas igen så att en patron inte kan föras in i det eller, om patronläget är skilt från pipan, vilket är fallet med bl.a. revolverar, att såväl pipans bakre del som trumman svetsas ihop. För att hindra sprängning av patronläget bör i sistnämnda fall hanens slagstift avlägsnas eller slagstiftshålet svetsas igen. Har vapnet utbytbar pipa, bör denna svetsas samman med vapnet i övrigt.

Att göra ett helautomatiskt skjutvapen varaktigt obrukbart torde i de flesta fall inte vara tekniskt möjligt.

17 kap. Förvaring m.m. av skjutvapen och ammunition samt transport av skjutvapen

Förvaring av vapen och ammunition

1 § Enligt 5 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) är den som innehar skjutvapen eller ammunition skyldig att ta hand om egendomen och hålla den under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.

Med uppsikt förstås att innehavaren har omedelbar kontroll över vapnet eller ammunitionen.

Allmänna råd

För att uppfylla kravet på uppsikt enligt 1 § bör skjutvapen förvaras i tillståndshavarens bostad vilket regelmässigt innebär där tillståndshavaren är folkbokförd. Med bostad kan likställas byggnad t.ex. garage eller förråd, som är låsbar och sammanbyggd med bostaden och där genomgångsdörr finns mellan byggnaden och bostaden. Detsamma gäller byggnad som inte är sammanbyggd med bostaden men så placerad i förhållande till denna att byggnaden är möjlig att övervaka från bostaden. I sådana fall bör dock en anordning finnas som anger för personer i bostaden när ett angrepp på byggnaden sker. En sådan anordning bör inte utan svårighet kunna sättas ur funktion.

2 § De krav på förvaringsutrymmen som anges i dessa föreskrifter avser den lägsta tillåtna nivån. Även andra standarder eller normer än de till vilka det hänvisas ska accepteras, om de uppfyller den lägsta tillåtna nivån.

Allmänna råd

Vapnets farlighet och risken för obehörig åtkomst bör vara vägledande vid val av förvaringsutrymme. Delad förvaring accepteras inte i andra fall än vid tillfällig förvaring under förflyttning, transport i övrigt, eller i samband med jakt eller tävling. Enligt 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen får effektbegränsade skjutvapen, sådana föremål som enligt 1 kap. 3 § vapenlagen jämföras med skjutvapen och ammunition förvaras på ett annat betryggande sätt än i säkerhetsskåp eller lika säkert förvaringsutrymme, om det inte finns risk att någon obehörig kommer åt dem.

Säkerhetsskåp m.m.

3 § Av 5 kap. 2 § vapenlagen framgår att när skjutvapen inte brukas ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.

4 § Med säkerhetsskåp ska förstås ett skåp som uppfyller Svensk Standard SS 3492² säkerhetsskåp eller motsvarande krav och är certifierat av ackrediterat certifieringsorgan.

Med ett ackrediterat certifieringsorgan avses

1. ett organ ackrediterat för uppgiften av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) eller av ett motsvarande organ från ett annat land inom EES eller
2. ett organ som på annat sätt erbjuder motsvarande garantier i fråga om teknisk och yrkesmässig kompetens, garantier om oberoende samt kännedom om och garantier om uppfyllande av dessa föreskrifter.

5 § Med lika säkert förvaringsutrymme ska förstås att

1. omslutande delar ska bestå av lägst 4 mm stålplåt,
2. fogar ska ha minst samma motståndsförmåga mot inbrott som övriga omslutande delar,
3. regelverket ska ha kolvar i minst tre riktningar samt vara av s.k. avlastad typ, vilket innebär att låsets spärrelement inte får belastas när regelverkets kolvar belastas i öppningsriktningen,
4. låsmekanismen ska vara borrhärdad,
5. en separat mekanism ska finnas som aktiveras vid inslagning eller sprängning mot låset och varvid mekanismen ska spärra regelverket i låst läge,
6. regelverkets och bakkantsbeslagens ingrepp får inte vara mindre än 20 mm och
7. förvaringsutrymmet enligt ovan ska vara försett med ett lås för säkerhetsskåp enligt 4 §.

6 § Ett skåp som utan vapen har en vikt som understiger 150 kg ska vara förankrat i byggnadsstommen. Ett sådant skåp kan som alternativ till förankring förses med tyngder så att vikten 150 kg uppnås.

² Svensk Standard SS tillhandahålls av SIS - Standardiseringen i Sverige Förlag AB

Polismyndigheten bör kräva att sökanden exempelvis företer intyg om att ett säkerhetsskåp har installerats eller ett kvitto på att ett sådant har köpts in för att meddela tillstånd till innehav av skjutvapen. Beträffande säkerhetsskåp som innehades före den 1 juli 2000 och där kvitto inte kan företes, bör sökanden kunna ange fabrikat och beteckning på säkerhetsskåpet.

Förvaras skjutvapen i ett lika säkert förvaringsutrymme bör polismyndigheten kräva att sökanden styrker med intyg att förvaringsutrymmet uppfyller de krav som anges i 17 kap. 5 §.

En nyckel eller låskod bör förvaras så att en obehörig inte kan komma åt den. Finns det risk för att någon anhörig eller bekant skulle kunna tänkas tillägna sig skjutvapnet, bör vapenägaren härutöver iaktta extra försiktighet.

För information avseende tekniska krav på säkerhetsskåp bör polismyndigheten hänvisa till Standardiseringskommissionens i Sverige (SIS) standard beträffande sådana skåp.

Förvaring under förflyttning m.m.

7 § Med förflyttning av skjutvapen avses den transport av skjutvapen som en enskild företar. Som huvudregel gäller därvid att skjutvapen ska hållas under uppsikt.

8 § Vid tillfälligt kortare avbrott i uppsikten i samband med förflyttning av skjutvapen i *bil* ska vapen som går att dela förvaras delat eller vara försett med ett godkänt vapenlås. Om vapen förvaras delat ska vital vapendel tas med. Vapen som inte går att dela ska vara försett med godkänt vapenlås.

Såväl delat vapen som vapen försett med godkänt vapenlås ska förvaras väl gömt i bilen eller på annat sätt placeras så att stöld eller annat missbruk förhindras.

Med godkänt vapenlås avses ett sådant lås som uppfyller de krav som uppställs i klass 3 för hänglås och hänglåsbeslag³.

Allmänna råd

Vad som sägs i 8 § gäller t.ex. när en vapeninnehavare är på väg till jaktmarken och gör uppehåll i färdan för att tanka eller äta eller under pågående jakt tillfälligt lämnar ett vapen i en bil.

9 § Vid tillfälligt kortare avbrott i uppsikten i samband med förflyttning av skjutvapen i *tåg* ska vapnets huvuddel eller vapen som är försett med vapenlås antingen polletteras eller förvaras i låda eller fodral i kupé.

Förvaras vapnets huvuddel eller vapen försett med vapenlås i kupé ska det tas med då kupén lämnas om betryggande bevakning inte kan ordnas.

10 § Vid tillfälligt kortare avbrott i uppsikten i samband med förflyttning av skjutvapen i *fartyg* ska vapnets huvuddel eller vapen som är försett med

³ Svenska Stöldskyddsföreningens (SSF) norm för hänglås och beslag klass 3 eller annan norm som garanterar att likvärdig skyddsnivå uppnås

vapenlås förvaras i låst hytt eller låst fordon som är parkerat på låst fordonsdäck. En för vapnet vital del ska tas med eller förvaras i fartygets reception eller hos fartygsbefäl.

Allmänna råd

Vapen som förs med vid resa med *flyg* bör förvaras enligt följande. Vapnets huvuddel bör förvaras i flygplanets lastutrymme i fodral eller låda. En vital del bör förvaras i en annan persedel i flygplanets lastutrymme.

Utöver vad som sägs i första stycket bör vid resa med vapen kontroll göras dels beträffande flygbolagets egna säkerhetsbestämmelser dels beträffande säkerhetsbestämmelserna i berörda länder.

Vid övernattnig på *hotell eller i annan tillfällig bostad* och vapnet inte förvaras under uppsikt bör det delas och vital del tas med eller låsas in i s.k. hotellsafe eller liknande utrymme. Vapen som inte kan delas bör förses med ett godkänt vapenlås.

11 § Med delad förvaring förstås i dessa föreskrifter att vapnets huvuddel, vital del och ammunition förvaras på olika ställen. Den vitala delen ska hållas under ständig uppsikt.

Med en för vapnets funktion vital del förstås sådan del till vapnet som krävs för att vapnet ska fungera. Vitala delar är för:

Vapen	Vitala delar
Kul- och hagelgevär med slutstycke	Slutstycke och pipa
Vapen av bryttyp (exempelvis hagelgevär)	Kolv, baskyl och pipor. Om vapnet har blindavfyrats utgör framstock eller underbeslag vital vapendel om det inte är fråga om vapen med yttre hanar
Automatkarbin (Ak4, Ak5)	Underbeslag och slutstycke
Automatgevär (Ag M/42)	Bakstycke och kåpa med framföringsfjäder
Kulsprutegevär/kulspruta	Underbeslag, pipa och slutstycke
Kulsprutepistol	Slutstycke och pipa
Revolver	Trumma
Pistol	Slutstycke, mantel och pipa

Förvaring under transport i övrigt

12 § Utöver vad som framgår av bestämmelserna i detta kapitel under rubriken Förvaring under förflyttning m.m. ska i tillämpliga delar följande gälla vid förvaring i samband med övriga transporter.

Transport av skjutvapen ska ske på ett säkert sätt och under betryggande former.

Skjutvapen får inte skickas komplett i en försändelse utan ska vara oladdat, delat och nerpackat i skilda försändelser. Om ett skjutvapen inte kan delas ska det vara försett med ett godkänt vapenlås. Undantag kan göras om transporten är bevakad. I förekommande fall ska skjutvapen skickas med kvittens i alla led.

Uppställning av fordon med last av skjutvapen får ske endast om fordonet är bevakat eller uppställt på inhägnat område eller i garage som är försedda med larm.

Allmänna råd

Avsändaren bör kunna intyga att vapnet har förpackats enligt dessa föreskrifter.

Förvaring i samband med jakt eller tävling

13 § Ett vapen som medförs i samband med jakt eller tävling till en plats, exempelvis en jaktstuga eller en skjutbana, där det saknas tillgång till säkerhetsskåp eller motsvarande ska, om det tillfälligtvis lämnas utan tillsyn, delas och den vitala delen tas med. Vapnets huvuddel ska förvaras väl gömd och under betryggande lås.

Delas ett vapen och medtas en sådan vital vapendel för vilken tillstånd till innehav inte erfordras, t.ex. framstock till hagelgevär, ska vapnets huvuddel förvaras väl gömd och försedd med ett godkänt vapenlås.

Ett vapen som inte kan delas ska vara väl gömt, fastlåst och försett med ett godkänt vapenlås.

Allmänna råd

Om jakt- eller tävlingsarrangör tillhandahåller förvaringsutrymme bör detta utnyttjas.

Vapen på allmän plats m.m.

14 § Utöver vad som anges i 6 – 12 §§ ska ett skjutvapen, som medförs på allmän plats eller inom skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs, när det inte används för ett legitimt ändamål (t.ex. jakt), hållas under uppsikt och förvaras i en väska, ett särskilt vapenfodral eller någon liknande förvaringspersedel.

Särskilda förvaringsvillkor

Allmänna råd

Polismyndigheten bör pröva om särskilda förvaringsvillkor ska meddelas i samband med att ett tillstånd till innehav av vapen beviljas. Det är antalet vapen som förvaras, vilken typ av vapen det är och vilken farlighetsgrad de har som bör vara avgörande för vilken säkerhetsnivå som bör råda vid förvaringen.

Om flera medlemmar i en familj, som bor i en gemensam bostad, har vapen bör familjens totala vapeninnehav vara avgörande för frågan om behovet av att meddela särskilda förvaringsvillkor.

Vid förvaring av mer än fem helautomatiska vapen eller tio enhandsvapen eller tjugo gevär bör de förvaringsregler som enligt bestämmelserna i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenhandlars och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m. (FAP 556-2) gäller för skytteföreningar ligga till grund för förvaringsvillkoren. Bestämmelserna i FAP 556-2 bör dock inte tillämpas beträffande skjutvapen med modellår före år 1890 samt repliker av dessa och s.k. minipistoler med mindre kaliber än 5,1 mm. Här torde, oavsett antal vapen, förvaringsbestämmelserna i 5 kap. vapenlagen vara tillräckliga.

Beträffande helautomatiskt vapen bör polismyndigheten överväga särskilda förvaringsvillkor om högre skyddsnivå beträffande förvaring av komplett vapen. En huvuddel bör förvaras i säkerhetsskåp eller lika säkert förvaringsutrymme och den för vapnet vitala delen bör förvaras på annat säkert sätt.

Effektbegränsade skjutvapen samt sådana föremål som avses i 1 kap. 3 § vapenlagen bör normalt inte omfattas av särskilda förvaringsvillkor.

I vapenregistret bör noteras att förvaringsvillkor har meddelats.

En överträdelse av sådana villkor om förvaring av vapen, som polismyndigheten har meddelat med stöd av 2 kap. 5 § eller 5 kap. 5 § vapenlagen är straffbar. Det är därför viktigt att villkoren får en klar och entydig utformning. Villkoren bör skrivas i ett särskilt beslut, varav det även framgår hur beslutet kan överklagas.

Förvaring i dödsbo och konkursbo

Allmänna råd

Vapenlagens bestämmelser om förvaring av skjutvapen gäller även för förvaring av vapen som ingår i ett dödsbo eller ett konkursbo.

Ett beslut om förvaring enligt 8 kap. 2 § vapenlagen bör övervägas exempelvis när en dödsbodelägare eller någon annan som har vård om eller tillgång till vapen som ingår i ett dödsbo uppenbarligen inte uppfyller de lämplighetskrav som gäller för innehavstillstånd eller saknar möjlighet att förvara vapnen. Möjligheten bör dock inte an-

vändas i andra fall än då en sådan åtgärd bedöms som angelägen från säkerhetssynpunkt. I första hand bör polismyndigheten undersöka om de förhållanden som aktualiserar ett sådant beslut kan ändras genom åtgärder från dödsboets sida.

Ett beslut om förvaring enligt 8 kap. 2 § vapenlagen av vapen som ingår i ett konkursbo bör övervägas exempelvis om konkursförvaltaren saknar möjlighet att förvara konkursboets vapen.

Ett sådant beslut innebär bl.a. att polismyndigheten får hålla vapnen tillgängliga för spekulanter och att även i övrigt bidra till att en frivillig överlåtelse till behörig person inte förhindras eller försvåras.

Polismyndigheten har inte någon skyldighet att vidta särskilda åtgärder för skötsel av egendomen utan det åligger boet att ombesörja och bekosta sådana åtgärder.

Förvaring hos annan

Allmänna råd

Av vapenlagen framgår som huvudregel att en tillståndshavare själv är skyldig att ta hand om sina skjutvapen, något som i princip förutsätter att förvaringen sker där vapeninnehavaren är bosatt vilket regelmässigt innebär där vapeninnehavaren är folkbokförd. Polismyndigheten kan dock undantagsvis meddela tillstånd till förvaring hos annan. För att förvaring hos annan ska tillåtas bör krävas att förvaringen efter en helhetsbedömning framstår som motiverad.

Bestämmelsen i 5 kap. 3 § vapenlagen är inte avsedd att användas för att tillståndsinnehavaren ska kunna undgå kostnad för att själv ordna med en säker förvaring av sina vapen eller att det av andra skäl är mer praktiskt att förvara vapen hos någon annan.

Enligt 5 kap. 3 § vapenlagen ska ett tillstånd till förvaring hos annan alltid tidsbegränsas. Tillståndet bör i normalfallet gälla högst tre år åt gången.

Vid förvaring hos annan bör alltid särskilda förvaringsvillkor meddelas för såväl tillståndshavaren som för den hos vilken han eller hon förvarar vapnet. Av förvaringsvillkoren bör framgå att vapenförvararen inte har rätt att bruka vapnet, om inte vapenlagens regler om lån av skjutvapen är uppfyllda.

Har tillstånd till förvaring hos annan meddelats innebär det att vapnet ska förvaras hos den person som anges i tillståndet. Någon valfrihet, sedan tillstånd meddelats, att förvara vapnet antingen hos denne eller hos tillståndshavaren själv, föreligger inte.

Förvaring hos föräldrar

Förvaring hos föräldrar bör kunna medges t.ex. när en son eller dotter, som jagat tillsammans med en förälder, flyttar från föräldrahemmet men även fortsättningsvis kommer att jaga på föräldrarnas marker eller tillsammans med en förälder.

En elev som studerar t.ex. vid ett skytte- eller naturbruksgymnasium och som fortfarande kan anses bosatt i föräldra-

hemmet men temporärt bor på studieorten bör kunna förvara vapnet på utbildningsorten med stöd av ett särskilt förvaringsvillkor.

Förvaring hos annan i övriga fall

Förvaring hos annan än förälder kan medges t.ex. när någon flyttar till en storstad på grund av sitt arbete, men har kvar en väsentlig anknytning till sin hembygd, där han eller hon avser att fortsätta att bedriva jakt. Ett annat fall där förvaring hos annan bör kunna övervägas är om vapenägaren under en längre period vistas i utlandet, t.ex. i samband med FN-tjänstgöring, eller i vart fall långt från hemmet. Den omständigheten att det är bekvämare att förvara ett vapen hos någon som bor i anslutning till jaktmarken i stället för att själv transportera vapnet dit är inte ett sådant skäl för att tillstånd till förvaring hos annan bör meddelas.

Kontroll av förvaring

Allmänna råd

Den som innehar tillstånd att inneha skjutvapen är enligt 5 kap. 7 § vapenlagen skyldig att låta polismyndigheten få tillträde för att kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs. Kontrollen bör av naturliga skäl, förutom förvaringsutrymmet, även omfatta de vapen som förvaras.

En sådan kontroll av förvaring är en åtgärd för tillsyn av tillståndspliktigt vapeninnehav och syftar inte till att uppdaga brottsliga gärningar. Eftersom åtgärden är känslig från integritetssynpunkt är det särskilt viktigt att iakttaga bestämmelserna om behov och proportionalitet i 8 § polislagen (1984:387).

En begäran om att kontrollera förvaringen bör meddelas inom rimlig tid, cirka två veckor, innan den ska äga rum. Passar inte den föreslagna tidpunkten för kontrollen bör man komma överens om en ny tidpunkt.

Kontrollen innebär, att endast det utrymme där förvaring av skjutvapen sker får undersökas och innefattar inte någon rätt att undersöka annat utrymme hos vapeninnehavaren än det som omfattas av vapentillståndet eller är av omedelbar betydelse för förvaringen. Om det t.ex. föreligger skälig misstanke om olovligt innehav av vapen kan rättegångsbalkens bestämmelser om husrannsakan i vissa fall tillämpas.

Upptäcks vid en kontroll sådana brister beträffande förvaringen att säkerheten äventyras, bör vapnen omedelbart omhändertas och en omprövning av rätten att inneha skjutvapen inledas. Vid mindre brister som inte är avgörande för säkerheten bör det dock räcka med en erinran.

18 kap. Omprövning av tillstånd m.m.

Återkallelse

Allmänna råd

Brister i den personliga lämpligheten

En återkallelse av ett tillstånd att inneha skjutvapen är en ingripande åtgärd och det är därför av största vikt att ett sådant beslut föregås av en omsorgsfull och noggrann prövning samt att utredningen i ärendet blir så fullständig som möjligt. Av 1 kap. 3 § 1 vapenförordningen (1996:70) följer att prövningen ska göras av polismyndigheten i den ort där tillståndshavaren är folkbokförd.

Under rubriken Allmänna lämplighetskrav i 3 kap. nämns vissa omständigheter som kan innefatta hinder mot att meddela innehavstillsstånd. I princip bör det dock krävas starkare skäl för att återkalla ett vapentillsstånd än för att avslå en vapenansökan. Den stränga syn på innehav och användning av vapen som kommit till uttryck i vapenlagstiftningens ansvarsbestämmelser och de bestämmelser som gäller för förvaring av vapen bör emellertid återverka på tillämpningen av återkallelseinstitutet.

Det är inte nödvändigt att ett skjutvapen kommit till användning vid ett brott för att ett vapentillsstånd ska återkallas, även om detta är försvårande.

Frågan om en persons fortsatta vapeninnehav bör regelmässigt omprövas när innehavaren dömts för allvarlig brottslighet exempelvis

1. brott mot jaktlagstiftningen som medfört fängelsestraff,
2. brott mot vapenlagstiftningen som inte är att anse som ringa,
3. smuggling av skjutvapen,
4. djurplågeri,
5. våldsbrott som inte är att anse som ringa,
6. narkotikabrott eller
7. grovt rattfylleri.

Omprövning av tillstånd att inneha skjutvapen bör även regelmässigt ske när en tillståndshavare missbrukat vapen, åsidosatt bestämmelser för förvaring av skjutvapen, missbrukat alkohol, narkotika eller dopningsmedel eller drabbats av en sådan allvarlig sjukdom att lämpligheten att inneha skjutvapen kan ifrågasättas.

Exempel på gärningar som kan leda till återkallelse av tillstånd att inneha vapen är sådana brott som innefattar bruk av våld mot person (exempelvis 3 kap. 1, 2, 5 eller 6 §, 8 kap. 6 § eller 17 kap. 1-2 §§ BrB), annat hänsynslöst eller kränkande beteende mot person (exempelvis 4 kap. 1-5 §§ eller 6 kap. 1-6 §§ BrB) eller annan grov brottslighet, som innebär en påtaglig fara för annans liv eller egendom (exempelvis 13 kap. 1-5 a §§ BrB) eller som riktar sig mot allmän ordning, statsskicket eller rikets säkerhet (exempelvis 16 kap. 1-2 §§, 18 eller 19 kap. BrB). Hänsyn bör självfallet tas till omständigheterna i

det enskilda fallet med avseende på bl.a. gärningens svårhetsgrad m.m.

Särskild uppmärksamhet bör riktas mot brottslighet som sker inom hemmets väggar och som riktar sig mot närstående. Sådan brottslighet, t.ex. upprepad misshandel, pågår ofta under lång tid och är svår att uppdaga. Har en vapeninnehavare gjort sig skyldig till sådan brottslighet som inte bedöms som ringa bör fortsatt innehav av skjutvapen ifrågasättas.

Bestämmelserna om förvaring av skjutvapen är några av de mest centrala och grundläggande i vapenlagstiftningen. Det är av största vikt att dessa efterlevs. Även om en överträdelse av de allmänna förvaringsbestämmelserna i vapenlagen inte är straffsanktionerad, bör överträdelserna att polismyndigheten omprövar tillståndet att inneha skjutvapen. Detsamma bör gälla när någon förvarar skjutvapen hos någon annan utan att ha tillstånd till det. Den som på ett allvarligt sätt åsidosätter den allmänna förvaringsregeln i 5 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) eller meddelade särskilda förvaringsvillkor bör fråntas rätten att inneha vapen.

Alkoholens koppling till våldsbrott och även till annan brottslighet, i kombination med samhällets restriktiva hållning till vapeninnehav, bör medföra att frågan om återkallelse övervägs beträffande en person som dömts för brott mot alkohollagen (1994:1738).

Ett återkallelsebeslut kan också vara motiverat beträffande den som dömts för brott mot jaktlagstiftningen, exempelvis jakt från motorfordon eller jakt med förbjudet vapen. Detsamma bör gälla den som använder vapen för något annat ändamål än det avsedda, exempelvis jagar med ett vapen som han innehar för prydnadsändamål. Har påföljden blivit frihetsstraff eller motsvarande bör återkallelse ske.

Uppsåtliga brott mot vapenlagens bestämmelser bör regelmässigt föranleda återkallelse, om inte gärningen av domstol bedömts som ringa. Fall som beror på förbiseende eller slarv bör i stället för återkallelse föranleda en erinran. Är det fråga om uppregade brott bör dock en strängare bedömning göras även i dessa fall.

Även andra brott bör i vissa fall medföra återkallelse av tillstånd att inneha vapen. Ett flertal i och för sig mindre allvarliga brott och förseelser kan också tillsammans utgöra skäl för en återkallelse, nämligen om de är tecken på att vapeninnehavaren inte kan anses fylla vapenlagstiftningens krav på omdöme, laglydnad och pålitlighet.

En dom rörande grovt rattfylleri eller flera rattfyllerier bör regelmässigt medföra att vapeninnehavet ifrågasätts. Grovt rattfylleri kan ses som ett tecken på likgiltighet för andra människors liv och säkerhet och bör föranleda återkallelse. Det är också ofta ett tecken på att vederbörande har alkoholproblem. Den omständigheten att den som gjort sig skyldig till grovt rattfylleri undergår t.ex. antabusbehandling, något som tyder på alkoholproblem, bör inte medföra att återkallelseförfarandet avbryts.

Om det står klart att gärningen var en engångsföreteelse hos en i övrigt nykter och skötsam person och promillehalten vid rattfylleribrottet var relativt låg bör återkallelse kunna underlätas och i stället en erinran meddelas.

Den som vid något enstaka tillfälle omhändertagits enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. bör som regel inte få sitt tillstånd återkallat. Det inträffade kan däremot utgöra skäl för en undersökning av vederbörandes sociala förhållanden, såvida det inte är uppenbart, att det är fråga om en ren tillfällighet. En sådan undersökning får också anses motiverad när en vapeninnehavare ofta uppträtt kraftigt spritpåverkad utan att ett omhändertagande skett. Upprepade händelser av detta slag under en kort tidsperiod, narkotikamissbruk eller missbruk av andra beroendeframkallande medel, bör medföra återkallelse av tillståndet. Detsamma gäller onykterhet i samband med jakt eller målskjutning eller då en vapeninnehavare i något annat sammanhang i onyktert tillstånd hanterat skjutvapen.

En omprövning av ett tillstånd att inneha skjutvapen bör regelmässigt inledas när en läkare enligt 6 kap. 6 § vapenlagen anmält till polismyndigheten att en patient av medicinska skäl inte kan anses lämplig att inneha skjutvapen. Framgår det av anmälan att patientens olämplighet bedöms vara av tillfällig natur bör återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen inte ske innan en förnyad kontakt med läkaren tagits. Har en anmälan gjorts av en läkare bör denne underlättas när polismyndigheten fattat beslut angående såväl omhändertagande av vapnet som återkallelse av tillståndet.

Omprövning av innehavstillstånd bör övervägas även om någon anmälan enligt 6 kap. 6 § vapenlagen inte gjorts men polismyndigheten på annat sätt fått kännedom om att en vapeninnehavare har drabbats exempelvis av allvarlig ålders- eller personlighetsförändring som ger utslag i aggressioner eller psykisk störning eller av fysisk sjukdom av sådan beskaffenhet att den påtagligt inverkar på förmågan att hantera vapen, t.ex. synfel, och att fortsatt innehav kan medföra olycksrisk. Detsamma bör gälla när någon uttalat tydlig livsleda. Polismyndigheten bör inhämta yttrande från en läkare eller social myndighet i sådana fall.

Har en domstol förklarat ett vapen förverkat bör polismyndigheten meddela beslut om återkallelse av den dömdes vapentillstånd.

Den omständigheten att ett vapen överläts till någon annan under pågående utredning om återkallelse innebär att den som överlätit vapnet inte äger rätt att låna skjutvapen utan att ha ett lånetillstånd.

Ett beslut om återkallelse på grund av brister i den personliga lämpligheten bör i regel omfatta en vapeninnehavares samtliga vapen. Återkallelse bör i vissa fall kunna underlätas då vapnet är varaktigt obrukbart och innehavaren kan visa att vapnet har ett starkt affektionsvärde för honom eller henne samt då garantierna för att vapnet inte ska missbrukas framstår som betryggande.

Vid brister i den personliga lämpligheten bör undersökas inte bara om vederbörande innehar civila skjutvapen utan även om han eller hon innehar vapen som har tilldelats av Försvarsmakten. Enligt 6 kap. 7 § vapenlagen ska en polismyndighet som får kännedom om omständigheter som kan medföra att en person som tillhör hemvärnets personal är olämplig att inneha skjutvapen, underrätta Försvarsmakten om detta. En sådan underrättelse ska göras omedelbart.

Polismyndighetens ställningstagande i ärenden beträffande omprövning av tillstånd att inneha skjutvapen på grund av brister i den personliga lämpligheten bör grundas på en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i ärendet. I första hand är det de faktiska omständigheterna i ärendet som har betydelse vid bedömning av lämpligheten att inneha skjutvapen.

Bristande behov m.m.

Enligt 6 kap. 1 § c vapenlagen ska ett tillstånd att inneha vapen återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett innehavstillstånd ska därför återkallas om förutsättningarna för vapeninnehavet på ett väsentligt sätt förändrats i förhållande till omständigheterna vid tillståndsgivningen, t.ex. om behov av vapnet inte längre föreligger. Skäl för återkallelse på denna grund kan som regel sägas föreligga, om omständigheterna är sådana att tillstånd inte skulle beviljats om frågan hade prövats i den nya situationen. Det skulle dock föra allt för långt att återkalla alla tillstånd där sådana förändringar skett. I varje enskilt ärende måste en självständig bedömning göras. Det är därvid naturligt att främst beakta omständigheter som kan hänföra sig till tillståndshavaren.

Den som inte är aktiv medlem i en skytteförening kan normalt inte anses ha behov av att inneha målskyttevapen. En organisation kan inte åläggas att rapportera förhållanden till polismyndigheten, som kan föranleda åtgärder mot medlemmarna. Dock hindrar inget att polismyndigheten i dessa fall genom en enkel förfrågan hos organisationen eller hos tillståndshavaren tar reda på om denne fortfarande är aktiv medlem i en skytteförening.

Erinran

Allmänna råd

Vapenlagstiftningen saknar bestämmelser om institutet erinran. Grunden för att vidta en sådan informell åtgärd finns i förarbetsuttalanden. En erinran tar i första hand sikte på situationer då en vapeninnehavare genom slarv eller försummelse inte efterlevt de allmänna förvaringsbestämmelserna. Om en polismyndighet anser att en erinran även i andra fall är en lämplig åtgärd för att åstadkomma en rättelse i ett visst avseende torde det emellertid inte föreligga något formellt hinder mot att polismyndigheten erinrar en vapeninnehavare om vapenlagstiftningens bestämmelser.

En erinran måste ha en viss grad av konkretitet för att den ska kunna ge vapeninnehavaren tillräcklig vägledning. En allmänt hållen erinran om att vapeninnehavaren ska visa laglydnad och gott omdöme framstår inte som meningsfull. När polismyndigheten utformar en erinran måste den också vara medveten om att det rör sig om ett informellt förfarande inom ramen för dess tillsynsuppgifter enligt vapenlagen och att en erinran inte kan överklagas. Har en erinran meddelats bör hänsyn tas till detta vid en kommande omprövning såvida inte den tid som gått sedan erinran meddelades samt det slag av händelse som föranlett denna, talar häremot.

Om en erinran är föranledd av slarv eller försummelse när det gäller vapenförvaringen bör polismyndigheten överväga att meddela särskilda förvaringsvillkor enligt 5 kap. 5 § vapenlagen.

En erinran eller särskilda förvaringsvillkor bör inte meddelas om det finns grundad anledning att anta att en sådan åtgärd blir verkninglös. I sådana fall bör i stället en återkallelse ske.

Återkallelse av tillstånd till handel

Allmänna råd

De allmänna råd som meddelats i 18 kap. under rubrikerna Återkallelse och Erinran bör i tillämpliga delar gälla även i fråga om den som driver handel med skjutvapen. Alternativa lösningar kan övervägas i dessa fall. Om exempelvis prövningen har sin orsak i att handelsföreståndaren varit försumlig kan denne bytas ut. Endast i undantagsfall bör handelstillstånd återkallas med omedelbar verkan med stöd av 10 kap. 2 § vapenlagen.

Ett meddelat godkännande avseende föreståndare eller ersättare kan inte återkallas ens i samband med en återkallelse av handelstillståndet, eftersom det saknas bestämmelser om återkallelse av godkännanden.

Enligt 6 kap. 3 § a vapenlagen ska ett tillstånd att driva handel med skjutvapen återkallas om tillståndshavaren inte längre driver yrkesmässig handel. Polismyndigheten bör därför vid den årliga kontrollen hos vapenhandlare kontrollera omfattningen av det gångna årets verksamhet.

Även brott mot bestämmelserna i 3 kap. 6 § vapenlagen angående vapenhandlars utlåning av skjutvapen för provskjutning bör föranleda ett ifrågasättande av handelstillståndet. Upprepade brott mot utlåningsbestämmelserna bör föranleda att handelstillståndet återkallas.

Polismyndighetens beslut

Allmänna råd

Enligt 10 kap. 2 § vapenlagen ska en polismyndighets beslut om återkallelse beträffande en enskild persons tillstånd att inneha vapen gälla omedelbart. Är inte vapnen omhändertagna tidigare innebär det att skjutvapnen bör omhändertas när beslutet meddelas. Av bestämmelsen följer också att ett omhändertagande av vapen i samband med ett beslut om återkallelse av ett vapenhandlartillstånd ska göras endast i de fall då så har förordnats i beslutet och endast om det finns särskilda skäl.

Omhändertagande

Allmänna råd

Enligt 6 kap. 4 § första stycket a vapenlagen ska polismyndigheten besluta att omhänderta ett skjutvapen och därtill hörande ammunition, om det föreligger risk för missbruk av vapnet. Av 6 kap. 4 § andra stycket vapenlagen framgår att om risken för missbruk är överhängande, får en polisman även utan ett sådant beslut omhänderta vapnet och ammunitionen.

Enligt 6 kap 4 § första stycket b vapenlagen ska polismyndigheten också omhänderta vapen och ammunition, om det är sannolikt att ett tillstånd kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande.

Enligt 12 kap. 3 § vapenförordningen (1996:70) ska en innehavare av skjutvapen kunna visa att han eller hon har rätt att inneha det vapen som medförs. Av 6 kap. 4 a § vapenlagen följer att en polisman får omhänderta ett skjutvapen om innehavaren inte medför tillståndsbeviset eller någon annan handling som utvisar dennes rätt att inneha vapnet.

Ärenden rörande vapen som omhändertagits bör handläggas skyndsamt.

Polismyndigheten har en skyldighet att ta sådan vård om omhändertaget gods att det inte skadas. Det är därför viktigt att noggrant dokumentera vad som omhändertagits och ev. skador som finns på det omhändertagna godset.

1 § Har polismyndigheten i ett omprövningsärende beslutat att inte återkalla tillståndet att inneha skjutvapen ska vapen som är omhändertagna snarast återlämnas till tillståndshavaren.

19 kap. Anmälan enligt 6 kap. 6 § vapenlagen

Allmänna råd

Enligt 6 kap. 6 § vapenlagen (1996:67) ska en läkare som bedömer att en person av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen omedelbart anmäla detta till polismyndigheten. En sådan anmälan omfattas av sekretess enligt 7 kap. 19 § första stycket 6 sekretesslagen (1980:100). För att underlätta tillämpningen av bestämmelserna om anmälningskyldighet har Socialstyrelsen utfärdat föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:21).

Anmälan ska enligt 6 kap. 6 § vapenlagen göras till polismyndigheten på den ort där patienten är folkbokförd.

Är patienten inte folkbokförd i Sverige bör anmälan göras till polismyndigheten i den ort där han eller hon är bosatt eller annars uppehåller sig. Är bostadsorten eller uppehållsorten inte känd kan anmälan göras till närmaste polismyndighet.

1 § En anmälan som inkommer till en polismyndighet ska diarieföras i vapenärendesystemet (VÄS) om personen har tillstånd att inneha vapen. I övriga fall ska anmälan diarieföras i det allmänna diariet.

Allmänna råd

Är patienten vapeninnehavare bör polismyndigheten underrätta den läkare som gjort anmälan enligt 6 kap. 6 § vapenlagen om de åtgärder som vidtagits med anledning av denna.

20 kap. Inlösen av skjutvapen och ammunition

Allmänna råd

Enligt 7 kap. 4 § vapenlagen (1996:67) ska ersättning betalas för vapen eller ammunition som löses in av staten. Lösenbeloppet ska motsvara egendomens marknadsvärde. Med marknadsvärde avses det värde som en vapenhandlare eller privatperson är beredd att betala för vapnet. När en fråga om inlösen uppkommer bör rutinen vara att ägaren, innan beslut meddelas, lämnas tillfälle att sälja vapnet eller ammunitionen. Detta innebär att ägaren har möjlighet att sälja vapnet till ett marknadsvärde på den öppna marknaden.

Har vapnet inte sålts till det marknadsvärde som gäller för ägaren under tid han eller hon har på sig att själv sälja vapnet, t.ex. på grund av att det inte finns någon köpare till vapnet, bör polismyndigheten lösa in vapnet till det marknadsvärde som gäller för polismyndigheten dvs. det värde som myndigheten får vid försäljning till en vapenhandlare.

Polismyndigheten bör alltid försöka komma överens med ägaren om ett vapens värde. Särskilt angeläget är det att ägaren får lämna

synpunkter och värderingsuppgifter när det är fråga om ett vapen av speciell eller sällsynt typ, där det är svårt att bestämma marknadsvärdet. Det kan ibland vara befogat att låta ytterligare en värderingsman värdera vapnet.

Om någon som vill bli av med ett skjutvapen vänder sig till polismyndigheten för att få hjälp, bör myndigheten om möjlighet finns biträda med råd om hur vapnet kan avyttras. Saknar vapnet marknadsvärde, bör innehavaren informeras om hur han eller hon kan få det skrotat genom polismyndighetens försorg.

Länsstyrelsen ska, enligt 10 kap. 1 § första stycket vapenförordningen (1996:70), utse en eller flera värderingsmän som ska biträda polismyndigheten vid värdering av skjutvapen och ammunition som ska lösas in. Kostnaden för denna värdering ersätts av allmänna medel och belastar sålunda inte ägaren. Denne får dock själv svara för ersättning till en värderingsman som han eller hon själv anlitar.

Polismyndigheten är inte bunden av värderingsmannens utlåtande men bör i regel följa detta. Har ägaren åberopat ett intyg från någon annan värderingsman bör polismyndigheten göra en skälighetsbedömning och därefter besluta om lösenbeloppets storlek. Är ägaren inte nöjd med beslutet kan det överklagas.

Polismyndigheten betalar ut lösenbeloppet till ägaren så snart det föreligger ett lagakraftvunnet beslut i värderingsfrågan. Det faktiska försäljningsbeloppet inverkar inte på redovisningen till ägaren.

En ansökan om förlängd tidsfrist enligt 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen måste vara ingiven innan de i 7 kap. 2 § första och andra stycket vapenlagen angivna tidsfristerna har gått ut. Grunden för en ansökan bör alltid redovisas. Beslut i ärende angående förlängning bör meddelas i skriftlig form. En framställning om förlängning bör bifallas endast om det föreligger särskilda skäl.

Om polismyndighetens beslut i ett återkallelseärende har överklagats åligger det polismyndigheten att fortsätta inlösensförfarandet när överklagandet har prövats. Tidsfristen för överlåtelse till annan eller inlösen räknas i ett sådant fall från den dag beslutet vann laga kraft.

I ärenden om inlösen bör polismyndighetens kommunikation enligt förvaltningslagen (1986:223) ske i så nära anslutning som möjligt till tidsfristerna i vapenlagen.

21 kap. Undantag

1 § Rikspolisstyrelsen kan medge undantag från dessa föreskrifter.

I kraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 1 juni 2009 då Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2006:12, FAP 551-3) om vapenlagstiftningen ska upphöra att gälla.

RPSFS 2009:13

2. Bestämmelserna i 13 kap. 3 § och 16 kap. 3 § träder i kraft den dag Rikspolisstyrelsen beslutar.
3. Utan hinder av vad som anges i 17 kap. 4 § första stycket får, dock längst till utgången av år 2010, förvaring av skjutvapen ske även i sådant skåp som före den 1 juli 1992 har provats och godkänts enligt då gällande RPS eller SSF norm för säkerhetsskåp eller bedömts som lika säkert förvaringsutrymme, om detta innehades vid ikraftträdandet av Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2000:63, FAP 551-3).

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Carina Vangstad
(Rättsavdelningen)

Sammanlutningars vapeninnehav

Följande sammanlutningar får beviljas tillstånd att inneha skjutvapen. Vad gäller sådana organisationer som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och deras läns- och lokalavdelningar har samråd skett med Försvarsmakten.

1. Svenska Pistolskytteförbundet,
2. Svenska Skyttesportförbundet,
3. Svenska Skidskytteförbundet,
4. Svenska Mångkampsförbundet,
5. Svenska Svartkruts Skytte Federationen,
6. Svenska Armborst Unionen,
7. Svenska Jägareförbundet,
8. Jägarnas Riksförbund samt
9. International Practical Shooting Confederation Sverige.

Tillstånd att inneha skjutvapen får beviljas också till något av dessa förbund ansluten krets, förening eller motsvarande under förutsättning att de bedriver organiserad skytteverksamhet.

Krav på skjutskicklighet

Följande krav på skjutskicklighet gäller för tillstånd till innehav av vapen för målskjutning. Gäller olika krav på skjutskicklighet för olika ålderskategorier (t.ex. veteranklass eller motsvarande) tillämpas dessa.

Vapentyp	Krav
Enhandsvapen med undantag av kolsyre-, luft- eller fjädervapen.	International Practical Shooting Confederation Sveriges silvermärke, Svenska Pistolskytteförbundets pistolskyttemärke i guld, Svenska Svartkruts Skytte Federationens pistolskyttemärke i guld eller Svenska Skyttesportförbundets silvermärke för internationell sportpistol, grovpistol eller fripistol eller bevis om att han eller hon uppfyller motsvarande krav.
Enhands halvautomatiskt kolsyre-, luft- eller fjädervapen som inte är effektbegränsat.	Samma krav som ovan eller Svenska Skyttesportförbundets silvermärke för luftpistol, påbyggnadsmärke.
Kulsprutepistol eller annat helautomatiskt vapen.	Uppfyllt kraven för innehav av automatvapenskyttemärket i guld under tre år.